

A black and white portrait of İlham Əliyev, the President of Azerbaijan. He is shown from the chest up, in profile, looking towards the right. He has a serious expression and is resting his chin on his clasped hands. He is wearing a dark suit jacket, a white collared shirt, and a dark tie. On his left wrist, he wears a watch with a metal link bracelet. The background is dark and out of focus.

Nizami Cəfərov, Dəyanət Osmanlı

İLHAM ƏLİYEV

AZƏRBAYCANDA
ATATÜRK MƏRKƏZİ

İLHAM ƏLİYEV

Siyasi portret cizgiləri

**Nizami Cəfərov
Dəyanət Osmanlı**

Bakı • AzAtaM • 2004

Elmi redaktor: Nazir Əhmədli

N.Cəfərov, D.Osmanlı. İlham Əliyev (Siyasi portret cizgiləri). B., 2004, səh.76

Əməkdar elm xadimi, Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü Nizami Cəfərov və şair-publisist, Yazıçılar Birliyi İdarə Heyətinin üzvü Dəyanət Osmanlının yazmış olduqları bu kitabda Türk dünyasının görkəmli dövlət və siyasət xadimi, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin siyasi portretinin xarakterik cizgiləri verilmişdir.

© N.Cəfərov, D.Osmanlı, B.,2004

Ç ağdaş Azərbaycan dövlətini qurmaq missiyasına ümummilli lider Heydər Əliyev «Öz ömrümün qalan hissəsini də xalqıma bağışlayıram» söyləməklə başlamışdı. Azərbaycanın müstəqilliyi Tanrının xalqımızın gələcəyinə verdiyi bir şans, istək və arzularına açdığı yol idi. Və nə yaxşı ki, Heydər Əliyev kimi böyük müttəfəkkir bu şansdan istifadə edərək xalqını da öz arxasınca bu yolla apara bildi.

Xalq isə seçdiyi, ümidvar olduğu Öndərin bu tarixi quruculuq missiyasından Azadlığını və Liderini qazandı. Və yeni dövlətçiliyin ən yeni tarixi də məhz həmin andan yazılmağa başladı... Tarixi yarıdan da, yazan da o özü idi. Biz ancaq müşahidələrimizi söyləyə və yaza bilirik.

Böyük Heydər Əliyev itkisi ilə barışmaq mümkün deyil. Hətta «itki» sözünün özü bu çatışmazlığı heç cür əhatə etmir. Bu gün onun bizimlə birlikdə olmamasından nə qədər acılar duysaq da, hər halda, təssəli də bir o qədər böyükdür. Heydər Əliyev yaratdığı müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin özü kimi əbədidir. Bu, yalnız siyasətçilərin, toplumun düşüncəsi deyil, zamanın qənaətidir!

Azərbaycan xalqı əsrlər boyu bir- birindən ağır tarixi sınaqlardan keçib və öz müqəddəratını şərəflə həll edib. Millətin mübirizələrlə zəngin ömürlü-

yündə qazancı da, itkisi də azadlıq ideali kimi böyük olub. Vətənin ikinci müstəqillik dövründə isə iki milli əhəmiyyətli sınaqla üz-üzə gəldik və xalq yenə də bu olduqca mürəkkəb məqamlarda son dərəcə müdriklik nümayiş etdirdi.

İyirminci yüzilin əvvəllərində olduğu kimi, sonlarında da hadisələrin və gələnə qərarların arxasında millətin qüruru dayanmışdı. Sovetlər birliyinin dağılması ilə bir arada Azərbaycanın qürur və qətiyyət sahibləri bütün vəziyyətlərdə reallığı nəzərə alaraq öz düşüncəsilə, iradəsilə hərəkət edərək ürək Sözüünü dedi.

Xalq 1993-cü ildə Heydər Əliyevi yenidən özünün alternativsiz rəhbəri olaraq ali hakimiyyətə tələb edəndə nə qədər ağılla, təkidli hərəkət etmişdisə, üçüncü minilliyin üçüncü ilində İlham Əliyevin şəxsində öz yeni prezidentini – yeni liderini seçəndə də o səviyyədə mübarizlik göstərdi.

İlk mərhələdə Azərbaycan xalqı dövlətçiliyinin xilaskarının missiyasından lazımcına bəhrələnərək öz varlığını, Vətənin müstəqilliyini qorudu və milli dövlətini qurdu.

İkinci mərhələdə isə Azərbaycan cəmiyyəti böyük zəhmətlər, ağır-acılar bahasına yaradılmış ənənə və dövlətçilik təcrübəsini dağılmağa, müstəqilliyi naməlum talenin oyunları ilə üz-üzə qalmağa qoy-

madı. Bu, müasir Azərbaycanda siyasi varislik ənənəsinin nə qədər ehtiyac duyulan həyatı məsələ olduğuna mükəmməl sübut idi...

İlham Əliyev siyasi meydanda çoxdan olsa da, tam aydınlığı ilə Avropa Şurasının Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri qismində vətənpərvər fəaliyyəti ilə nəzərə çarpıb. Sonradan isə cəmiyyət onu baş nazir kimi qəbul etdi. Və unutmamalıyıq ki, AŞ PA ölkəmiz üçün beynəlxalq aləmə açılan pəncərə idi. Bununla yanaşı, Azərbaycana qarşı geniş təbliğat kampaniyası aparən erməni diasporunun bəzi iri xarici dövlətlərdə güclü təsirləri görünürdü. Belə bir zamanda ölkəmizi Avropada təmsil edəcək heyətə elə bir geniş və müasir dünyagörüşlü şəxs lazım idi ki, dünyada gedən siyasi proseslərdən düzgün baş çıxara bilsin...

Əslində, bu qədəmi sayılı başlanğıc Heydər Əliyev siyasi, ictimai, əxlaqi məfkurəsi və mədəniyyəti üzərində formalaşmış, Avropa və Şərqi deryərlərinin sintezindən yaranan, monolit kökü olan özünəməxsus siyasi əxlaqın – mədəniyyətin gəlişidir. Siyasi düşərgəyə, cəmiyyətimizin idarəçiliyinə yeni ictimai ruhun gəlişi yeni ideyaların axınıdır. Bütün bunların bəhrəsi isə təkəcə əldə olunmuş in-

kişaf tempini saxlamaq deyil, həm də qazanılacaq yeni uğurlar, yeni təcrübə deməkdir.

Prezident İlham Əliyevin keçdiyi mənəvi, mədəni, intellektual, siyasi məktəb bütöv bir tarixdir. Həmin tarixi dönmənin taleyüklü imtahanları isə Vətənin müstəqilliyinin ilk illərinə düşüb. Ölkənin ən çətin, ziddiyətli anlarının qarışıq mənzərəsini ifadə edən 1993-cü ildə dövlətçiliyin itirilməsi təhlükəsi az qala reallığa çevrildə, deyəsən, Tanrı dönüb Azərbaycana baxmağa macal tapmışdı. Xalqın müdrik Heydər Əliyev qüdrətinə tapınması taleyin tanıtdığı yeganə düzgün işarəsi idi.

Müharibə alovunu söndürmək - hər ocağa, ailəyə, gündəlik həyatımıza yerikən qan izini kəsmək lazım idi. Və bununla bahəm, ideoloji zəminli görülməsi - həllini gözləyən işlər çox idi. Öndə Qərblə, Avropa ölkələri ilə səmimi münasibətlər qurmaq, Azərbaycan haqqında sülhsevər bir ümum qurumaq vəzifəsi dururdu. Siyasi dövlət sisteminin əsasları qoyulmalıydı...

Gələcəyin lideri İlham Əliyev müxtəlif dövlətlərin siyasələrinin çeşidli mülahizələri ilə müşayiət olunan proseslərdə, tez-tez dəyişən olayların çevrəsində dünya şöhrətli atasının bütün fərdi və ideoloji qənaətlərini onunla birgə yaşayırdı.

Öndər Heydər Əliyev ölkəsinin müstəqilliyinin on ili ərzində milli, dünyəvi quruluş formasıyasını seçən Azərbaycanın bugünün və sabahının üç ana prinsipini, idcya istiqamətini müəyyənləşdirmişdir:

Azərbaycançılıq, Millilik, Demokratizm!

Xalqın Lideri düz iki müddətlik prezidentliyi dövründə dövlətçiliyə yaradıcı münasibətini bu prinsiplər üzərində qərarlaşdıraraq bütöv bir nəslin tərbiyəsini və effektiv təcrübə toplamasını reallaşdırdı. Böyük irs və zəngin ənənəli siyasi məktəb yaratdı.

Azərbaycançılıq prinsipi milli dövlətçilik ideologiyasının mərkəzi qollarındandır. Özünütanımadada ilkin məqsədlərdən biri kimi ana dilinin hüquqlarının qorunması, inkişaf etdirilməsi, gələcək nəsillərə sağlam formada ötürülməsi azərbaycançılığın özəyində dayanan amillərdən hesab olunur. Öndər Heydər Əliyev «Xalqın, millətin, insanın öz ana dilindən əziz heç bir şey ola bilməz» kəlamını söylərkən millətə öz mənəvi xəzinəsi ilə fəxr etməyi öyrədir, doğma dilin əsrlərin burulğanında itirilməsinə, gözəlliyini saxlamasına görə gənc nəsildə əcdadlarınıza qarşı minnətdarlıq hissi aşılayırdı. Və nəticə etibarilə, bu baxımdan, ötən əsrin son onillikləri Azərbaycan dilinin tarixi proseslərdən keçərək yaşamasında müstəsna rolunu oynadı.

Həyatı proseslərdən birincisi, dilimizin praktik olaraq dövlət dilinə çevrilməsi isə doğrudan da imperiyanın qan-qan deyən vaxtlarının - 70-ci illərin nailiyyəti idi. Bu da unudulması çətin olan bir əlamətdar tarixdir.

Ancaq bununla belə, dilimizin ölkə daxilində ümumişlək səviyyəyə çatması, rəsmi, iqtisadi, beynəlxalq sistemə keçməsi - tarixi haqqını əldə etməsi müstəqillik dövründə məhz Heydər Əliyevin dil siyasətinin konkretliyindən və ciddiliyindən irəli gəlirdi. O, prinsiplə mövqeyi ilə dil məsələsini daim gündəlikdə saxlayır, onun təkmilləşdirilməsi və təbii işini sürətləndirmək barədə mühüm, gələcəyə hesablanmış sənədlər imzalayırdı. Bunlar müasir dövrdə milli dövlətimizin müstəqilliyinin dönməzliyinin mühüm səciyyəsinə bənzər birisi olaraq, dil siyasətində əsaslı metodoloji, ideoloji məzmunu təmin etmişdir. Və müxtəlif uyğun tədbirlər dilimizin coğrafiyasının genişlənməsi, ümumtürk məkanında nüfuzunun artmasına etibarlı baza yaratmışdır.

Dövlət quruculuğunda ana dilinin gələcəyi barədə meydana çıxarılmış proqram xarakterli təməl prinsip və mülahizələr bu gün ideoloji keyfiyyətini elmi-kuturoloji cəhətdən durmadan təkmilləşdirməkdədir. Bilməliyik ki, elmin, mədəniyyətin, ədəbiyyatın, andillə təhsil sisteminin təkamülünü

dövlət quruculuğu prosesinin tərkib hissəsinə çevrən monolit ideyalar bizim üçün ötən onillikdən ən qiymətli mirasdır. Bu irs Azərbaycanın milli humanitar siyasətinin dünya harmoniyasına qovuşmasını gerçəkləşdirir.

Bu gün dil siyasətinin yeridilməsi prosesinə prezident İlham Əliyev milli-mənəvi, ideoloji məsələ kimi baxır. İndi biz mövcud siyasətin müqabilində dilimizin elmi-tarixi cəhətdən perspektivini aydın təsəvvür edə bilirik.

Azərbaycançılıq ideologiyası üçün müstəqilliyin tarixi-mənəvi tələblərindən biri də dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayan və fəaliyyət göstərən azərbaycanlıların əsasən bu ideya ətrafında birləşməsidir. Bu istiqamət bütün dünyada yaşayan azərbaycanlıların milli-mənəvi, tarixi maraqlarını ifadə edən məsələ kimi, müasir dövlətçilikdə önəmli həlal yerini almışdır.

Vaxtilə prezident Heydər Əliyev bir mənalı şəkildə Azərbaycan insanına tövsiyyə edirdi: «Hər bir azərbaycanlı milli mənsubiyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycanlıyı - Azərbaycanın dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini yaşatmalıyıq». O, bu zaman bütöv xalqın - azərbaycanlı superetnosun harada və hansı vəziyyətdə olmasını, vəziyyətini fərqləndir-

mədən ümumilikdə onların milli duyğularının canlanması işinə bir iradəlilik, sürət impulsu verdi.

Quruculuğun ilk mürəkkəb dönəmlərində və indiki inkişaf prosesində soydaşlarımızın keçmiş tarixi vətənlərində, eləcə də xidməti və sosial baxımdan bağlı oluqları ölkələrdə təşkilatlanması dövlətimizin qarşıya qoyduğu məqsədlərdən olmuşdur. Bu baxımdan, artıq ənənəviləşmiş effektiv siyasətin təmsalında həmişə azərbaycanlıların diaspora şəklində formalaşması məsələsi öncül xətt olaraq ideoloji-tarixi əhəmiyyətini həyat həqiqətinə çevirmiş, qoruyub saxlamış və möhkəmləndirmişdir.

İndiki zamanda Avropa ölkələrində, Amerikada, MDB məkanında və Asiyada məskunlaşmış həmvətənlərimiz Azərbaycan dövlətinin onların üzərində sahiblik hissini gücləndirməsindən şərəf duyurlar. Bu əsnada, daha sıx birləşmək, Vətənin həyatındakı həqiqətlər, qaygılar barədə övlad hissilə düşünmək, ölkəmizin dünya birliyində yerinin möhkəmlənməsi uğrunda fəal mübarizə aparmaq gərəkdir.

Bu gün arıq özünü təsdiqləmiş, nəticələri ilə xalqın böyük hissəsinin etibarını əldə etmiş ideologiya prezident İlham Əliyevin milli birlik, vətənçi-

lik barədə məxsusi düşüncələri ilə daha çevik, yeni məcrada davam və inkişaf etdirilir. Müstəqilliyin tarixi proseslərinin ictimai xarakteri onu göstərir ki, əgər Azərbaycanda Heydər Əliyevin dövlətçiliyə xilaskar müdaxilələri, baxışları olmasaydı, bu gün dünya azərbaycanlılarının taleyi barədə şübhələr hökm sürərdi.

Azərbaycançılıq kimi böyük ideya dil, mədəniyyət, adət-ənənələrin, xalqın şərəfli tarixinin elmi araşdırılması, öyrənilməsi vətəndaşların həmrəylik istəyi, mütəşəkkilləşmək duyğuları ilə yoxdur. Prezident İlham Əliyev indiki və sonrakı dövr üçün dövlətin və vətəndaşların, vəzifələrindən danışıq sarkən soydaşlarımızın doğma vətənləri ilə hər cür faydalı əlaqələrdə hüquqi, mədəni, mənəvi əsasların möhkəmləndirilməsini zəruri istiqamət kimi vurğulayır. Dövlətimizin inkişafı müqabilində maddi-mənəvi imkanlarından istifadə edərək dünya azərbaycanlılarının normal səviyyədə bəhrələnməsinə imkan yaratmağı, onların milli və vətəndaş hüquqlarının qorunması yolunda səyləri gücləndirməyi çağırır dövr üçün vacib amillərdən sayır. Və sözsüz ki, bu zaman prezident İlham Əliyev öz ölkəsinin beynəlxalq konvensiyalarla təsbitini tapmış insan hüquqlarının qorunmasını təmin etmək üçün müəyyən təsirli vasitələrə malik olduğunu bəyan edir. O, bu mülahi-

zələrində, mövqeyində möhtərəm Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi strateji kursa, ideyalara bütün azərbaycanlıların daim sədaqətli qalacağına arxalanır. Milli birliyin formulu da məhz bu kontekstdə real təfsirə qovuşur.

Millilik prezident İlham Əliyevin siyasi düşüncəsinin, təfəkkürünün mənbəyidir. Onun öz xalqının ruhuna uyğun, eləcə də Avropa və Qərbi təmayyüllü siyasəti Azərbaycanın əzəli milli maraqlarından mayalanır. Bu keyfiyyət bütövlükdə ümumtürk ruhunun tərbiyəsindən gələn bir xarakterdir. Türk ruhumuzun siyasi, milli, əxlaqi, mədəni dəyərləri çoxəsrlik tarixi sınaqlardan alını çıxıb. Yaşam proseslərinə qiymət verərkən, təbii ki, türk dünyasının, türk xalqlarının zaman-zaman özəlliklərini saxlayaraq hərtərəfli inkişaf meyllərinə tapınmasından dövlətin də, prezidentin də, vətəndaşların da bugünkü qürur hissi böyük olmalıdır.

Önəmli odur ki, Azərbaycandakı siyasi, sosial, mədəni xətt doğma dəyərlərə münasibətdə millətin keçmiş dövlətçilik və yaşam təcrübəsindən istifadəyə söykənir. Bu yol müasir dövlətçilikdə vacib impulsiv milli strategiya sayıla bilər.

Öndər Heydər Əliyev «Biz öz tarixi köklərimizlə, milli köklərimizlə, mənəvi dəyərlərimizlə, mil-

li-mənəvi əməllərimizlə, böyük tariximizlə fəxr edə bilərik» tövsiyyəsini bütün türk insanlarına ünvanlamaqla çağdaş həyat üçün əsl milli əqidənin nədən ibarət olduğunu anladır. Bu ibrətli tövsiyyə üzərində qərarlaşan indiki istiqamət də düzgün olaraq cəmiyyətin, ümumiyyətə, həyatın normal səviyyədə inkişafı üçün milliliyi mənbə, zəmin kimi qəbul etmişdir. Eyni zamanda, xalqımızın dünyəvi həyat kredosu sayılan xüsusiyyətlər də bu gün müdafiə olunmaqda və daha da əhatələnməkdədir.

Əsrlərin ziddiyyətli olaylarından, məneələrdən salamat qurtulmuş milli, dini dözümlülük, tolerantlıq indi də dövlətimizin və onun rəhbərinin, bütün sağlam qüvvələrin təqdir etdiyi xüsusiyyətlərdir. Cənab prezident İlham Əliyevin bu kontekstdə millətin dininə münasibəti isə belədir: «Biz çox təəssüf edirik ki, dünyanın bəzi dairələrində islamı terrorla eyniləşdirmək istəyirlər. Biz bu cəhdləri pisləyirik. Müsəlman ölkələri tarixdə bir-neçə dəfə terrorun qurbanına çevrilmişlər. O cümlədən, Azərbaycan dəfələrlə erməni terror təşkilatlarının törətdikləri terror aktlarına məruz qalmışlar. Bu cəhdlər uğursuzluğa məhkumdur. İslam sülh, qardaşlıq, dözümlülük, tolerantlıq dinidir».

Göründüyü kimi, burada dövlət başçısı insanların dini görüşlərinə, milli hisslərinə düzgün qiymət verməyin tərəfdarıdır. O, həm də öz milli-mənəvi düşüncəsinin diqtəsi ilə, insanların mənəvi – ruhi baxımdan yaxınlaşmasına maneçilik törədən zərərli düşüncələrin aradan qaldırılmasının təşəbbüskarı olaraq çıxış edir.

Azərbaycanda belə bir siyasət özünü doğrultmuşdur ki, bütün vətəndaşlar dinindən, dilindən, milliyətindən asılı olmayaraq, hər zaman bərabər hüquqlar çərçivəsində, bir-birinə ehtiram göstərərək yaşamışlar. Bu siyasətin daim möhkəm daxili və xarici dəstək alması, ümumilikdə, iqtidarın, dövlətin rəhbərinin öz millətine sevgisindən, insanların dincliyini, bir-birinə səmimi münasibət bəsləməsini istəməsindən doğur.

Prezident İlham Əliyevin müasir azərbaycanlı təkəkküründə Vətən və Xalq təəssübkeşliyi, Şərqi müsbət ənənələri, türk mənəvi-əxlaqi dəyərləri, Qərb və Avropa modellərinə münasib intellekt möhkəm birləşmiş özüldür. O, dəyərlərimizin hamısında – mədəni, elmi, etno-kulturoloji, eləcə də yaradıcılıq sahələrində irəliləyişi, mənəviyyat məsələlərinə himayəni yalnız və yalnız iqtisadi-sosial tərəqqi ilə ayrılmaz şəkildə bağlayır. Bu, dünyanın ümumi həyatının rəhnidir və hər bir millətin gələ-

cəyində, dövlətin qabaqcıl ölkələrlə eyni hüquqi səviyyədə yaşayıb inkişaf etməyində həlledici amildir. Biz qəlbən rahatlıq hissi keçirməli və ümidvar olmalıyıq ki, xalqın intellektual, mədəni, mənəvi perspektivi Azərbaycanın potensial iqtisadi-sosial rifahına hesablanmışdır.

Millətin ümumi daxili-ruhi yüksəlişi, mənəviyyat, mədəniyyət sahəsindəki məsələlərin konseptual bir proqram çərçivəsinə, sistemə salınması Azərbaycan cəmiyyətində İlham Əliyevin lider kimi tanınmağına əsaslı təsir göstərir.

Eyni zamanda, beynəlxalq aləmin ölkəmizə münasibətində heç vaxt unudulmamışdır ki, dünyəvi istiqamətləri öz həyat prinsipləri seçmiş Azərbaycanın etnik baxımdan möhkəm birliyi var və mütəşəkkildir. Bu məmləkətdə yaşayan insanların hamısı, bəzi etnik azlıqlar fərqli mədəniyyətlərə mənsub olsalar da, vətəndaş olaraq Konstitutsiya ilə bütün azadlıqlara, hüquqlara malikdirlər. Onlar – milliyətindən asılı olmayaraq, bir vaxtlar ölkəni tərk edərək dünyanın müxtəlif yerlərində məskunlaşmış insanların hamısı indi Azərbaycanı özələrinə vətən bilirlər.

Soydaşlarımızın mənəvi cəhətdən bağlı olduqları Vətənlə müxtəlif işgüzar, mədəni, elmi, fərdi əlaqələri vardır. Bunu bilavasitə unudulmaz Hey-

dər Əliyevin təşəbbüsü və iştirakı ilə Bakıda keçirilən Dünya azərbaycanlılarının I qurultayı da əməli surətdə sübuta yetirdi. Qurultayda qonaq qismində gəlmiş xarici vətəndaşlara o da aydın oldu ki, ölkəmizdə yaşayan azsaylı xalqların hamısı bir superetnasda vahid hala düşür, ümumi, ancaq rəngarəng bir mədəniyyəti təmsil edirlər. Bütövlükdə isə, Azərbaycan xalqı özünəxas türkçülük, türk mədəniyyəti əsasında bu birləşmənin təbii yekunudur.

Prezident İlham Əliyev idarəçiliyin elə demokratik və optimal yolunu seçmişdir ki, hər bir zəkali ölkə vətəndaşının dövlətçiliyin inkişafında yeri vardır. Və dövlət quruculuğunda bu yer hər kəsin məhz vətənpərvərliyinə, biliyinə, sağlam düşüncəsinə, qabiliyyətinə görə müəyyənlanmışdır.

Hələ prezidentlərdən əvvəl cənab İlham Əliyevin gənclik maraqlarıyla uyğun olaraq Azərbaycanda idmanın intibahını qısa zamanda gerçəkləşdirməsi, mühüm məsələ kimi millətin fiziki və əqli sağlamlığına qayğı ilə yanaşması da sırf milli xarakterlidir.

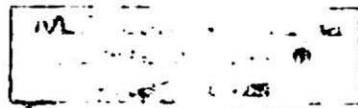
Gənclərimizin idman hərəkətinə qoşulmasının həyat üçün müsbət məziyyətləri çoxdur. Təbii ki, fiziki hazırlıq həm müharibə vəziyyətində olan ölkənin vəziyyəti üçün vacibdir, həm də cəmiyyətin

mənəvi-ruhi sağlamlığını, yeni nəsillər arasında narkotikanın yayılmasına qarşı mənəvi mübarzəni şərtləndirir. Ölkəmizdə müasir idman siyasəti fiziki hazırlıq çərçivəsini genişləndirərək mənəvi təbiətin güclənməsi anlamına keçmişdir və ictimai, ideoloji əhəmiyyətini ilbəlil getdikcə artırır.

Olimpiya hərəkətinin geniş xarakter alması, mövcud idman bazalarının barpa olunaraq müasir standartlara uyğun səviyyədə yenidən qurulması, dünya idman təşkilatlarının diqqətini Azərbaycana cəlb edə bilmişdir. Beynəlxalq yarışlarda Azərbaycan idmançılarına peşəkar münasibət formalaşmışdır. Ölkəmizin idman sistemində ab-havanın yenilənməsi idmançılarımızın mötəbər beynəlxalq yarışlarda ürəkaçan nailiyyətlər qazanmasını reallaşdırmışdır. Bütün idman uğurları təsadüflərin deyil, məntiqi, ardıcıl programın ifadəsidir.

Respublikamızın bütün regionlarında möhtəşəm olimpiya komplekslərinin, idman qurğularının tikilməsi, yarışların müntəzəm, planlı şəkildə düşməsi dövlətimizin başçısının gəncləri çağdaş dünyanın nəfəs aldığı ideallarla yetişdirmək ideyasından irəli gəlir.

Prezident İlham Əliyevin idman sahəsindəki fəaliyyətinin nəticələrini gördükcə, bunun nə dərəcədə köklü, mənəvi-ruhi, əhəmiyyətli konsepsiya

olduğunu dərk edəcəyik. Onun idman sahəsinə, gənclərə qayğısı yeritdiyi siyasətin pyedestalinın, özülünün tərkib hissələrindəndir. Və bu gün İlham Əliyevi dövlət başçısı olaraq xalqın gözündə, beynəlxalq aləmin siyasi arenasında millətin öz sağlam ruhu, zəngin mənəviyyəti yüksəltdir.

Prezident İlham Əliyevi müasir insanların, ziyalılarının, gənc nəslin fəal surətdə dəstəkləməsi, ona böyük ümidlər bəsləməsi nəticə etibarilə, göz qabağındakı praktik işlərin inikası, perspektivə güclü inam yaratmasıdır. Gəncliyin, xüsusən də ötən əsrin ortalarında dünyaya gələn nəslin düşüncəsində onun siyasətindəki demokratikliyin, milliliyin, intellektin güclü obrazı var. Həmin obrazın sintezindən şəxsiyyətin liderlik əlamətinin formalaşmasında müəyyən nəzəri-praktik amillərin rolu labüd olsa da, bu keyfiyyət əsasən irsi səciyyəlidir. Üçüncü minilliyin astanasında Heydər Əliyev xalqımıza müraciətində milli düşüncəmizin, ideologiyamızın iç-özül maraqlarını, milli özünüdərkə təəssübkeşliyin ən tipoloji tarixi nümunəsini ortaya qoymuşdur: «Biz nadir bir irsin varisiyik. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu irsə layiq olmağa çalışaraq böyük bir tarixi keçmiş, zəngin mədəniyyəti, yüksək mənəviyyəti olan ölkəmizin həm dünəninə, həm bu

gününə, həm də gələcəyinə dərin bir məsuliyyət hissi ilə yanaşmalıdır».

İctimai, idraki və iqtisadi dünyaduyumunda bərabər tərəf kimi özünə yer almış millilik mənəvi keyfiyyəti İlham Əliyev siyasətinin prioritetlərindəndir. Və inkişafda həyatın əsl nəbzini görüb duymaq, obyektiv nəticə çıxarmaq - global, həm də milli əhəmiyyətli problemlərin açarı da elə bundadır. Bu və ya digər bütün mənalarda, millətimizin tarixi nailiyyəti olan 15 oktyabr seçimi öz öndəri Heydər Əliyev ideyalarına sədaqətinin təcəssümüdür.

İndi isə biz əminliklə deyə bilərik ki, sosial, siyasi, ictimai ehtirasların təbii şəkildə soyumasının davamınca dirçəliş epoxasını yaşayırıq. Millət üçün zərurisi odur ki, İlham Əliyev insanların ürəyində Heydər - Xalq birliyinin qarşılığında özünün milli, vətənci, demokratik, humanist, prinsipial obrazını artıq biruzə vermişdir. Bu əlamət xalqın ictimai sevgisini müəyyənləşdirən hazırkı sabitlik və hakimiyyət stabilliyi təqdirində ölkədə prezidentin potensial tərəqqi vədlərini tam şəffaflığı ilə inandırıcı göstərə bilər.

Demokratizm amili dövlətçilikdə birincilərdən olmaq şərtilə, dünya üçün xüsusilə əhəmiyyət daşıyan anlayışdır. 1993-cü ilin ortalarından başlayaraq ölkədə bütün demokratik prinsiplər bərqərar edil-

miş, insan hüquq və azadlıqlarına, siyasi plüralizmə geniş imkanlar açan qanunvericilik bazası yaradılmışdır. Bunu tez bir zamanda, həm də Qərbin onilliklərlə ölçülən demokratiya təcrübəsinin səviyyəsində reallaşdırmaq artıq fəvqəladə bir güc deməkdir. Dövlətin rifahı və onun mövqeyinin beynəlxalq arenada qəbul olunması da elə bu problemin həllindən asılıdır.

Demokratik dəyərlərin, ümumi normaların ələmətləri dünya praktikasında real nəticələrilə yaxşı məlumdur. Belə nəticələr Azərbaycanın həm siyasətində, yəni idarə olunmasında, həm də sosial, hüquqi həyatında bir sıra islahatların aparılması, yeni təsisatların yaradılması ilə möhkəm şəkildə bağlıdır. Digər tərəfdən, siyasi plüralizm, mətbuat və söz azadlığı, insan hüquqları da üzvü surətdə demokratik dövlətin özəlliklərini və ölkədəki ictimai-siyasi ab-havanın demokratizmini şərtləndirir.

Azərbaycandakı qanunvericilik bazasının demokratikliyi günün, proseslərin gedişatı müqabilində təbii bir axarda təkmilləşməkdə, səviyyəsini artırmaqdadır. Hətta, xüsusilə vurğulamaq yerinə düşər ki, keçmiş ittifaq məkanındakı müstəqil respublikalarla müqayisədə Azərbaycanda məbuata, azad sözə verilən imkanlar daha çoxdur. İndi əsas məsələ odur ki, təqdim olunan, gerçəkləşdirilən

demokratik şəraitdən, ümdəsi isə dövlət başçısı İlham Əliyevin kifayət qədər aydın demokratizmindən xalqın, ölkənin imicinin yüksəlməsi üçün səmərəli istifadə edilsin...

Müasir Azərbaycan dövləti Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə 10 ilin çətin, ziddiyyətli yaşantılarını çoxdan geridə qoymuşdur. Demokratik quruluşun mahiyyətini göstərən amillərin sayəsində dövlətimiz bu gün dünya birliyində layiqli yer tutur. Bayrağımız demək olar ki, bütün beynəlxalq təşkilatlarda ucaldılmışdır. Millətimizin daxili potensialı, ictimai düşüncəsi ona imkan verir ki, Azərbaycan demokratizmi heç də digər ölkələrin demokratizmindən geri qalmasın.

Prezident İlham Əliyevin vaxtilə Avropa Şurasında qazandığı sayğı, nüfuz - mütəbər beynəlxalq təşkilatın Parlament Assambleyasının büro üzvü və vitse-prezidenti seçilməsi birbaşa onun dünyagörüşünə, siyasi istedadına, bacarığına söykənsə də, eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin demokratik əsaslar üzərində təşəkkül tapması ilə əlaqədardır. Bizim ölkədə də siyasi-iqtisadi sistemin dünya üçün aydın atmosferası əksər məsələlərdə, xüsusən də insan hüquqlarının ardıcıl müdafiəsində yerli demokratiyanı bütün çalarları ilə onilliklərin, hətta yüzilliklərin maneələrini adlanmış Qərb demok-

ratiyasına inteqrasiya etdirə və tanıda bilmişdir. Rişələri xalqımızın mənəvi dünyasından su içən demokratik proseslər ilbəl sosial, mədəni, hüquqi, təsərrüfat və digər münasibətlərdə öz dinamikliyini saxlayır, faydasını artırır.

Cəmiyyətin öz həyatında və idarəçiliyində demokratik meyarlara əməl olunması bu dinamikanı bütöv halda dünyanın ictimai, iqtisadi, humanitar sisteminə inteqrasiyanın ən fəal vasitəsinə çevirmişdir.

Dünya siyasətinin ən peşəkar simalarından biri, iyirminci yüzilin böyük mütəfəkkir qurucusu Heydər Əlirza oğlu bütöv vətəndaşlara, o cümlədən müxalifətə açıq siyasi fəaliyyət və özünütəbliğət üçün təhlükəsiz şərait yaratmışdı. İqtidar siyasi əqidəsindən asılı olmayaraq, hər bir vətəndaşa, o cümlədən də müxalifətə söz demək, mübarizə aparmaq azadlığını vermişdi. Amma təəssüf ki, müxalifətin bir hissəsi – radikal qolu dövlətçiliyi parçalamaq üsulunu seçdiyi üçün xırda mənsəb iddiaları, qeyi-mədəni, qeyri-sivil hərəkətləri ilə cəmiyyətdə ikrah doğururdu.

Prezident İlham Əliyev bu gün eyni demokratiya davam etdirərkən, bəlkə də bir qədər də artırarkən sağlam, eyni zamanda, gənc intellektual düşüncənin, qabiliyyətin, milli təsəübkeşliyin, yolunu

fəal surətdə açıq elan etmişdir. O, müxalifətlə münasibətdə nümayiş etdirdiyi milli, mədəni, əxlaqi səviyyə ilə Azərbaycanın maraqlarını hər şeydən üstün tutduğunu dəfələrlə açıqlamış, avantürist meyllərə əsaslanan müxalif qüvvələri millətin səbəhi naminə fəaliyyət göstərməyə, dialoqa dəvət etmişdir.

Ancaq hadisələr göstərdi ki, ölkənin artan beynəlxalq nüfuzu, aparılan demokratik islahatlar, inkişaf tempi – xalq kütlələrində hakimiyyətə olan inamın daha da güclənməsi heç də radikalıların qane etmir. Xalq və hakimiyyət arasında münasibətlərdə boşluqların aradan qaldırılması sosial bazası qohum -əqrəbalarından ibarət olan müxalifət dairələrin qətiyyəni ürəyincə deyil. Çünki vəziyyətin bu cür inkişafı onların nə hakimiyyət iddiasını gerçəkləşdirmir, nə də xalq arasında itirilmiş nüfuzlarını qaytarmır.

İlham Əliyev siyasətinin gücü ondadır ki, daxili dəstəkdən məhrum olan qüvvələrin iradları üçün siyasətində əl yeri belə saxlamır. Beləliklə, qeyri-obyektiv müxalif dəstənin öz-özünə siyasi meydan çıxması, iflasa uğraması təbii bir prosesə çevrilir. Və bu istedad həm də dövlət maraqlarından kənar iddiaların ictimai maraqların dairəsindən çox-çox uzaq olduğunu fəş edir. Axı, millət özü də yaxşı dərk edir ki, hakimiyyətə can atmaq məqsədi ilə

hər-hansı qüvvənin, nəyin bahasına olursa-olsun, ölkədə sabitliyi pozmaq cəhdləri ümumilkdə cəmiyyətin həyat ritminin pozulmasına gətirib çıxara bilər. Anlaşılan odur ki, xaosun, anormal vəziyyətin xalqın və dövlətin imici üçün nə qədər acınacaqlı olduğu artıq yaşanmış mərhələdir. İndi isə geri yox, irəli getməyin vaxtıdır. Zəkani, biliyi, vətən təəssübkeşliyi hissini millətin firavan güzəranı yolunda sərf etmək məqamıdır...

İlham Əliyevin siyasi portretini onun söhbət açacağı fərdi obrazının əlamətdar şifrləri təməlləyir. Və özəllik ondadır ki, həmin cizgilərin genetik qaynaqları Azərbaycan xalqının özünüdərkində əvəzsiz rolu olmuş bir dahinin ömürlüyündən irəli gələrək formalaşmışdır. Axı, Azərbaycanın daim fəxr edəcəyi Heydər Əliyev obrazı və onun yaşam mühiti mədəni, əxlaqi, ictimai, tarixi təcrübə ilə böyük mənşədir. Onu demək mümkündür ki, bu əlamətlər təkamülə meyilliliyi ilə dövlət idarəçilik sisteminin daxili və beynəlxalq münasibətlərinə də əlavə keyfiyyətlər gətirir:

Ləyaqətlilik – xalqına da, beynəlxalq aləmə də, dosta da, düşməne də münasibətdə, onun siyasətini sevməklə də, qarşı olaraq mübarizə aparanda da davranışda bu xüsusiyyət, həm də əlavə bir təmkinlə müşahidə olunur. Bu daxili şəstini daşıyıcısı kimi,

əsas etibarilə, geniş planda prezident seçkiləri öncəsi xalq kütlələri ilə təmaslarda, müxtəlif məsələlərə münasibətlərdə qabarıq sezilməyə başlamışdır. Bu, siyasi vəziyyətə, yerli problemlərə, hətta sabitliyi gözü götürməyənlərə münasibətlərdə bir əxlaq nümunəsidir. Halbuki İlham Əliyev xalqın Heydər Əliyevə məhəbbətindən istifadə edərək üstünlüklərinə arın-arxayın da yanaşa bilərdi. Amma prezidentliyə namizəd xalqın öz liderinə – Heydər Əliyevə bəslədiyi məhəbbətə şəxsi ləyaqəti və sevgisi ilə cavab verdi.

Humanistlik – bu insanlığa məhəbbətdən irəli gələn bir keyfiyyətdir. Prezident İlham Əliyev bilir ki, insanları sevmək, onlara xeyirxahlıq, mənəvi-ruhi, hüquqi, sosial baxımdan problemlərinin həllində doğmahlıq göstərmək, dayaq durmaq-layiqli rəhbər olmaqdır. Belə yanaşmanı ondan umanların hamısı, suçu əvəzində münasib cəzaya layiq olanlar da, intellekt cəmiyyət də, hətta müxalifət də görür. O bağışlamağı bacarır, özü də ağır günah işləmişləri belə – müəyyən dərəcəli ciddi səhvlərə yol vermiş vətəndaşlara həyat haqqında yenidən düşünməyə, özünütərbiyəyə şans verir.

Vətənpərvərlik – Hələ millət vəkili olaraq Avropa Şurasında nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi fəaliyyəti onun haqqında bu imici yaratmışdı. İl-

ham Əliyev hamını bir həqiqətə inandırmağa çalışır ki, Ermənistan terrorçu dövlətdir, zəbt etdiyi Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi Dağlıq Qarabağ ərazisindən narkotik maddələrin tranziti və biznesi məqsədilə istifadə edir. Bu isə təkcə Azərbaycan, Cənubi Qafqaz üçün deyil, bütün dünya üçün təhükə mənbəyidir. İlham Əliyev AŞ kimi mötəbər qurumun üzvü olan ölkələrin hamısına üz tutaraq bu suallara cavab istəyirdi: «Ermənistan Avropa Şurasının üzvü ola-ola beynəlxalq hüququn normalarına məhəl qoymaya bilərmi? Ermənistan Avropa Şurasının üzvü ola-ola digər AŞ üzvlünün ərazilərini on ildən artıq bir müddətdə işğal altında saxlaya bilərmi? Ermənistan on ildən artıq müddətdə digər AŞ üzvlünün qaçqın və köçkünə çevrilmiş bir milyondan artıq vətəndaşının insan haqlarını açıq-aydın poza bilərmi?»

Amma Avropa Şurası hələ də suallar ətrafında düşünməyində davam edir.

Beynəlxalq aləm bilir ki, millət, torpaq barədə, Vətənimizin işğalçı Ermənistan tərəfindən zəbt olunmuş 20 faiz ərazisinin nümunəsində prezidentin düşüncələri sərt və haqlıdır. Ancaq, eyni zamanda, bəllidir ki, İlham Əliyev də atası kimi ilk öncə sülhə daha böyük üstünlük verir. Həm də bəyan edir ki,

məcburiyyət qarşısında qalanda heç sülh danışıqları da yeganə vasitə deyil.

Bütün hallarda, həqiqətdə xalqa o lazımdır ki, ölkənin ərazi bütövlüyü bərpa olunsun, isti yurd-yuvasından perik düşmüş insanların doğma ellərinə qayıtsınlar. Xalq istəyir ki, sabahın tələblərini yaxşı duyan, bugünün reallıqlarını dürüst qiymətləndirən iradəli və vətəninə sadıq bir insan dövləti, cəmiyyəti idarə etsin. Millətin özü də onu irəli aparən liderlə birlikdə yüksəlsin.

Qayğıkeşlik - on il deputat seçildiyi ərazi onun himayədarlığını kifayət qədər hiss etmişdir. Bəlkə də onları nəinki mənəvi – sosial sıxıntılarla üz-üzə qoymamış, daim seçiciləri ilə müntəzəm görüşlər keçirərək ümumi əhval-ruhiyyəinin yüksəliyinə nail olmağa çalışmışdır. Çadır düşərgələrində yaşayan qaçqınların və məcburi köçkünlərin məişət, sığınacaq, güzəran qayğıları da İlham Əliyevin nigarçılığına səbəb olan məsələlərdəndir. Bu zavallı insanların yaşam tərzinin yüngülləşdirilməsi, normal səviyyədə istiliyi, işığı olan ev-çəşmə təminatı onun can yangısı ilə əhatələnmişdir. O, təbii fəlakətlər zamanı zərərçəkmiş insanların iztirablarını aradan qaldırmağı, onlara maddi – mənəvi cəhətdən dayaq durmağı, acılarını, çətinliklərini şəxsən həll etməyi özünə mənəvi borc bilir.

Səmimilik – rəsmi və ictimaiyyətlə görüşlərində siyasətçiləri, müxtəlif zümrədən olan insanları nəzakətlə, hörmətlə dinləməyi, məsələyə aydın münasibət bildirməyi ilə tərəf müqabillərini özü haqqında saygılı düşünməyə vadar edir. O, dialoq zamanı həmsöhbətini özünün təbii səmimiyyətinə və obyektivliyinə inandırır. Mətbuat nümayəndələri ilə təmasda da sadə və konkretir. Müxtəlif yönlü, hətta qərəzli suallara cavablarında, eləcə də mövqeyinin düzgünlüyünü sübuta yetirərkən dəlilləri həmişə qanecidir.

Dövlət xadiminin xalq içərisində və siyasi mühitdə nüfuzunun müəyyənləşməsində bu və ya başqa keyfiyyət amillərinin rolu olduqca çoxdur. Və həm də bu cəhətlər şəxsiyyətin liderliyə doğru yüksəlişində böyük təminatdır.

Müasir dövrdə İlham Əliyev liderlik yolunda cəmiyyəti də özü ilə birlikdə ucaltmağa qadir olan yeganə dövlət adamıdır. İnsanların yaxşı məlumatı var ki, o, atasının quruculuq illərində hansı vəzifə daşmasına baxmayaraq, dövlət müstəqilliyimizin qorunmasında, möhkəmlənməsində və ölkəmizin dünya birliyinə daxil olmasında, Avropanın bir üzvü kimi tanınmasında gəncliyin lideri qismində kifayət qədər bilik, bacarıq, qüvvə sərf etmiş, mübarizlik göstərmişdir. Ölkənin böyük neft strategi-

yasının milli maraqlar daxilində reallaşmasında İlham Əliyevin əməyini, mühüm xidmətlərini heç bir siyasət adamı dana bilməz.

Prezident İlham Əliyevin geniş düşüncəsində Azərbaycanın indiki inkişaf mərhələsini dönməz prosesə çevirmək və islahatları uğurlu sonluqla təməmləməyə durur. Cəmiyyətin sağlam qüvvələrinin qəbul etdiyi kursun davamı da elə bunda – əənələrin etibarlı səviyyədə qorunmasının özünün bir əənəyə keçirilməsi ideyasındadır.

Bir qədər əvvəlin müstəqillik tarixinə nəzər salsaq, Azərbaycanın bugünü üçün çox mühüm təcrübələrin necə ağır zəhmət bahasına qazandığını görə, başlıcası isə, İlham Əliyevin böyük siyasətə necə yetişməsi prosesinin şahidi olarıq.

Bu araşdırma əsasən gənc nəsil üçün vacibdir ki, səviyyəli, vətənpərvər yetişmək və müasir inkişaf yolunda qabaqcıl dəyrləri, mövcud potensialı qiymətləndirə-qiymətləndirə öz həyatını da inkişaf etdirə bilsin.

Ötən əsrin 90-cı illərində və bir qədər əvvəl cərəyan edən hadisələr bütün aydınlığı ilə bir həqiqəti üzə çıxardı: əənəsi olmadan mütüşəkkiliyin və təşkilatlanmanın cəmiyyətdə özünü doğrultması, müdafiə olunması mümkün deyil. Həmin proses ictimai-iqtisadi, sosial əzablar içərisində çətinlik çə-

kən cəmiyyətdə mütləq əksəriyyətin dəstəklədiyi, qətiyyətlə şəxsiyyətin rolu olmadan yalnız uğursuz eksperimentlərlə nəticələnə bilərdi.

1993-cü ilin iyun hadisələri baş verərkən o vaxtkı iqtidar da, müxalif qüvvələr də dəqiq anladılar ki, saxta cazibədar şüarlarla özlərini cəmiyyətə sınımaq olmaz. Ona görə də idarəçilik sərişəsi olmayanlar hərəkatlərinin faydasızlığını başa düşərək siyasi meydandan uzaqlaşdılar. Xalqın istəyi, tələbi belə idi - dağılmaq təhlükəsində olan dövləti iradəsi, təcrübəsi, nüfuzu böyük olan bir şəxs idarə etməlidir. Hadisələrin sonrakı davamı onu açıqca göstərdi ki, ümumiyyətlə, Heydər Əliyevdən başqa Azərbaycanı təhlükəli qovğadan qurtaracaq bir siyasətçi belə yoxmuş. Biz bu tarixi yaşamışıq və şükürlər olsun, vətənə xidmət üçün çox lazımlı təcrübə toplaya bilmişik.

O vaxtdan illər, bir-birini tamamlayan mərhələlər keçmişdir. Azərbaycanda vəziyyət sabitliyə doğru kökündən dəyişmiş, təhlükələr sovuşmuş, xaosu son qoyulmuşdur. Ölkə hər cəhətdən seçdiyi inkişaf yolunun bəhrələrini görməkdədir. Hüquqi dövlət, demokratik cəmiyyət, bazar münasibətlərini əsas götürən iqtisadi sistem bütün atributları ilə qurulmuşdur. Bunlar ölkənin tərəqqisinə, vətəndaşların yaşayış səviyyəsinin yüksəlməsinə imkan verir.

İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan artıq böyük Heydər Əliyev istiqamətini - ideoloji, sosial, mədəni ömür yolunu seçmiş və bu yolun bir qismini, özü də vacib hissəsini addımlayıb keçmişdir. Düşünən insanlar həmişə irəli getməyə can atırlar. Keçmişlə ilə fəxr edə-ədə, gələcəyə inamla, ümidlərlə ömür sürür və fəaliyyət göstərirlər...

Müdrək Heydər Əliyevin söyləri ilə xalqın çoxillik arzu və ideallarının gerçəkləşmə qovuşması siyasi sabitlik və iqtisadi dirçəlişlə müşayiət olunarkən sivil dünya normalarının da ölkəyə gəlişi artıq təmin edilmişdi. İlham Əliyev məhz belə yeni tarixi şəraitdə atası Heydər Əliyevin mübarizə dünyasının təcrübəsilə öz bioqrafiyasını daha da zənginləşdirdi.

Milli liderimiz 2003-cü ilin avqust ayında, prezident seçkiləri öncəsi onun sağlıq durumundan narahatlıq keçirən xalqına gələcəklə bağlı tövsiyələrini verdi. «Üzümü sizə, həmvətənlərimə tutaraq qarşıdan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin birinci müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırırım. O, yüksək intellektli, pragmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını dərinləndirən, enerjili və təşəbbüskar

bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, Həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəcəklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdırı bilmədiyim taleyüklü məsələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırı biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm»- deyərək xalqa İlham Əliyevi yeni lider simasında nişan verərək sonuncu müdrik seçimini, məsləhətini edirdi. Və sözsüz ki, o, bu anda da Azərbaycanın taleyini düşünürdü. Xalq isə öz növbəsində bu seçimi qəbul etməklə, liderinə sədaqətini nümayiş etdirdi.

Heydər Əliyev öz həyatından artıq sevdiyi, əziz bildiyi xalqına dünyanın hörmət bəslədiyi müstəqil Azərbaycan dövləti qoyub getmişdir. Bundan böyük irsi vardır?! Əslində öndər millətə yeni lideri tanımaqla, bu böyük irsi qorumağın yolunu da göstərirdi...

Ali hakimiyyətə İlham Əliyevi ucaldan yola nəzər salanda aydınlaşır ki, onun tarixi vəzifələrin həyata keçirilməsində təşəbbüsləri, uğurları bir-birindən çeşidli olmuşdur. Mükəmməl diplomatiya təhsilli bu siyasətçi Avropa Şurası sistemi çərçivəsində ölkəsini təmsil edərkən özünü müasir dünya

problemlərini yaxşı bilən ideoloq kimi tanıdı. O, Azərbaycanın əsas problemləri, xüsusən də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin yaranması, həllinin əngəlləri barədə Avropaya danışıq məsələsinin mahiyyətini bütün incəliklərinə qədər acıb göstərə bilmişdir. İsrarları, təkidləri ilə Avropa Şurası kimi adibəlli böyük təşkilatda Ermənistanı işğalçı dövlət olaraq tanıdıbdır. Bu, ümumən Azərbaycanın halal haqqının qaytarılması yönündə atılmış ən uğurlu addımlardandır.

İlham Əliyev bu ali beynəlxalq qurumda fəaliyyəti boyu ölkəmizin maraqlarının xalqın maraqları ilə eyni olduğu həqiqətini çatdıraraq, qayğılara dünyada gedən proseslərin bir tərkib hissəsi olaraq yanaşma tələb edirdi. Məhz o, xidmətləri ilə Ermənistanın işğalçı siyasətini – düşmənin ölkəmizə qarşı ərazi iddiasını, məkrli niyyətini avropalılara anlatmağa müvəffəq olmuşdur. O, AŞPA-da fəaliyyətinə qədər də özünün Avropa tərəqqi və düşüncəsinin praqmatikliyi ilə seçilmişdir. İnkişafın əsas meyllərini irəliləyiş təcrübələrində axtarmış, bir sıra global əhəmiyyətli sahələrə rəhbərlik etməklə, idarəçilik qabiliyyətini əvvəlcədən göstərmişdir.

İlham Əliyevin böyük siyasətdə bəlli uğurları sübuta yetirdi ki, daxili, iqtisadi, xarici siyasəti-

mizin-diplomatiya məktəbimizin gənclik potensialı çox güclüdür.

Qloballaşan dünyada ancaq konkret düşüncəli, yüksək mədəniyyətli, zəkalı, sərbəst mükəllimələr yürüdən siyasətçilər nüfuz və hörmət qazana bilərlər. Bu mənada, İlham Əliyev vətəninin milli mənafeyini istənilən səviyyələrdə, aparıcı beynəlxalq əhəmiyyətli dillərdə çatdırmağa və müdafiə etməyə kifayət qədər qadir siyasətçidir.

Prezident Heydər Əliyevin Azərbaycanda qurduğu demokratik və şəffaf seçki sistemi xalqın seçimi azadlığı, iradə sərbəstliyi üçün normal şərait yaratmışdır. Bu xüsusda, İlham Əliyevin seçki marafonunda ali kürsüyə yetişməsi onun millətə, Vətənə təmənnaş xidmətinin yekunu, eləcə də beynəlxalq arenada nüfuzunun sanbalıdır. O, bu mövqeyə Heydər Əliyevin oğlu olmasaydı belə, yenə də ucalacaqdı. Çünki İlham Əliyevin böyük siyasətə gəlişi həm də müstəqilliyin diqtə etdiyi idealara xalqın sədaqətinin sonucu idi.

Bir həqiqətdir ki, 2003-cü ilin oktyabrında insanlar Azərbaycanda hakimiyyətin-indiki siyasi kursun dəyişməsi həddini qətiyyətlə dəf etdilər. Bu, zamanın sınağından çıxmış və özünü doğrultmuş siyasətin davamını istəyən əksəriyyətin iradəsidir. Çünki anlaşılındır ki, müharibə və sülh şəraitində səhv bir addım olmazın təhlükələr törədə bilər, ən əsası in-

sanların artıq keçmişdə qalmış əzab-əziyyətlərini, qorxularını həyata qaytarardı. Sabitliyin pozulmasını isə qonşu işğalçı dövlət də, Azərbaycanı sevməyən digər qüvvələr də arzulayırdı. Amma əksinə, sarsıntılırsız inkişafı, sabitliyi arzulayanların sayı isə daha çox - 76 faizə yetmişdi. Seçkilərin bu cür sonluqla bitməyini təkcə Azərbaycanda deyil, qonşu ölkələrdə, hətta Avropada da gözləyirdilər.

Bəzi yaxın ölkələrdə isə iqtidar-müxalifət münasibətlərindəki ab-hava da müəyyən dərəcədə buradakı siyasi elitanın bir-birini əvəzləməsinin seçilməsi ən optimal prosesindən heç də az asılı deyildi.

Azərbaycandakı prezident seçkilərindən öncəki proseslər də dünyada lazımı dəstək qazanmışdı. Yeni İlham Əliyevin indiki iqtidarın siyasi varisi kimi, baş nazir təyin olunması dünyada nə qədər normal hal idisə, sonrakı məqamda dövlət başçısı seçilməsi də eləcə təbii qarşılanmışdı. Ona görə də indi ABŞ, Rusiya, Türkiyə, Fransa, Almaniya, Yaponiya, İtaliya kimi dünya siyasətində mühüm sayılan ölkələrin, MDB dövlətlərinin siyasi və işgüzar dairələri də Azərbaycanın yeni prezidentininin siyasi xəttini bəyənir, onu perspektivli dövlət xadimi hesab edirlər. Dünyanın görkəmli siyasi və dövlət adamları Azərbaycanda sivil bir gələcəyə inamlıdırlar.

Dünya ictimaiyyətinin ölkəmizdə baş vermiş son mühüm hadisəyə – İlham Əliyevin prezident seçilməsinə marağı və diqqəti sözsüz ki, indiki dövrdəki yürüdülmüş siyasətin müvəffəqiyyətinə inamdan doğan nəticədir. Ona görə də ABŞ və Qərbin əsas aparıcı dövlətləri, digər qonşu ölkələr seçkinin nəticələrindən dərhal sonra Azərbaycanın yeni prezidenti ilə əməkdaşlığı davam etdirməyi arzuladıqlarını bildirdilər. Bu, xalqın inanıb səs verdiyi, taleyini etibar etdiyi şəxsiyyətə birbaşa beynəlxalq aləmin dəstəyi idi. Əksəriyyətin iradəsini ifadə edən düzgün seçim seçkidən qabaq Azərbaycanla yaxşı faydalı əlaqələr yaratmış ölkələrdə müşahidə olunan müəyyən narahatlığa da son qoymuşdur.

Azərbaycanın Heydər Əliyev kimi qüdrəti ilə dünyada tanınan liderinin indiki mərhələdə siyasətini davam etdirən prezident İlham Əliyevi dost ölkələr əməkdaşlıqda uğurların varisliyini təmin edəcək bir siyasətçi kimi dəyərləndirib. Eyni zamanda, biz bu realist qüvvələrin müsbət rəy və mülahizələri ilə yanaşı, bəzən daxilə müəyyən mürtəce, inkarçı mövqe ilə rastlaşdıq. Amma bu narazı qism geniş sosial bazadan məhrumdur. Onların inkarçılığı həqiqətdən və reallıqdan kənar olduğuna, sağlam fikri əks etdirməyinə görə, ictimai rəyə təsir göstərmək iqtidarında deyil.

Artıq Azərbaycanda milli birlik, sabitlik, demokratiya bərqərar ediləndən sonrakı dövr üçün sivil dəyərlərə geniş miqyasda inteqrasiya olunmaq dövrü vüsət almışdır. Ölkəmizin inkişafının, dünya dövlətləri ilə əməkdaşlığının strateji tərəflərindən biri də hazırda beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunması məsələsidir ki, prezident İlham Əliyev bu sahədə də qətiyyətli mövqedədir. Bu mənada, beynəlxalq terrorizmlə mübarizə dünya siyasətini ciddi məşğul etdiyi kimi, Azərbaycanı da dərinləşdirən düşündürən məsələdir. Terrorizmə qarşı mübarizə prosesində aktualıq əsasən ABŞ-da baş vermiş 11 sentyabr terror hadisələrindən sonra başlamışdır. Ona qədər dünya birliyində terrorizmə münasibətdə bəzən ikili standartlarla yanaşmalar da var idi. Bu elə bir vaxt idi ki, Azərbaycan özü də erməni terrorundan əziyyət çəkirdi.

Ancaq ABŞ-dakı terror hadisələrindən sonra dövlətimizin söyləri sayəsində vəziyyət dəyişdi, haqq səsimizi eşitməyə başladılar. Dünyanın aparıcı dövlətləri şahid oldu ki, Azərbaycan terrorizmə qarşı mübarizəni fəal surətdə dəstəkləyir, koalisiya ilə sıx əməkdaşlıq edir.

Mübarizə hələ bitməmişdir. Antiterror koalisiyasında fəal iştirak edən Azərbaycan dünya birliyinin üzvü olaraq regional və beynəlxalq təhlükəsiz-

liyin qorunub saxlanmasına töhfələr verməklə yanaşı, Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin acı, fəlakətli nəticələrini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq əzmini də davam etdirməkdədir. Qeyd etmək lazımdır ki, terrorizmə qarşı mübarizə özü ilə birlikdə ölkələr arasında yeni effektiv münasibətlərin formalaşmasına xeyli müsbət təsir göstərir. Bu global əhəmiyyətli prosesdə Azərbaycanın terrorizmə qarşı barışmaz münasibəti Ermənistanla müqayisədə heç də dünya birliyinin diqqətindən yayınmır. Cəmiyyətimizin fikri belədir ki, beynəlxalq terrorizmlə səmərəli savaşaın nəticələri bütövlükdə dünyanın və onun sülhsevər bir parçası olan Azərbaycanın təhlükəsizliyi üçün faydalı olacaqdır.

Məhz Heydər Əliyevin bu sahədə yürütmüş olduğu siyasətin yeni məcrada davam etdirilməsi dünya birliyində belə qənaət yaradır ki, Azərbaycanın antiterror koalisiyasında iştirakı zəruridir. Azərbaycanın yeni dövlət başçısının uğurları indi xaricdən və ölkəsinin daxilindən kifayət qədər aydın görünür. Cəmiyyətə və dövlətə, demokratik dünyaya da elə bu lazımdır.

Prezident İlham Əliyev öz açıq təfəkkürü, çevik, analitik dünyaduyumu ilə insan, dövlət, milli xüsusiyyətli maraqları bəşəri formulada sintez və təqdim edə bilir. O, sülh haqqında, yaxud sülhü

müdafiə barədə konkretidir. Terrorizmə qarşı mübarizədə səmərəli fikirlərini beynəlxalq tribunalardan səsləndirərkən tələfat və dağıntıların əziyyətini çəkənlərin ilk sıralarında Azərbaycanı nümunə kimi tanıdır. Onun düşüncəsinə görə, terrorla təsirli mübarizədə vahid bir yanaşma ortaya qoymaq lazımdır. Bu mübarizədə beynəlxalq aləm birləşməli, bütün ölkələrdə terrora qarşı sistemli mübarizə aparıldığı terrorçulara ibrət dərsi olmalıdır...

Yeni əsrdə Azərbaycan öz siyasi, iqtisadi, mədəni, diplomatiya sahələrindəki uğurlarına doğru yenə də böyük öndərinin ənənələri əsasında irəliləyir. Bir şeyi də unutmaq olmaz ki, cəmiyyətimizin sosial, mənəvi problemlərdən qurtulması, mənəvi-maddi zənginliyini daha da dolğunlaşdırması indiki siyasətin məğzidir. Eyni zamanda, prezidentini seçən əksəriyyətin bu işlərin yoluna qoyulmasında ona mənəvi, ruhi dəstəyindən də çox şey asılıdır. Azərbaycan ictimaiyyəti öz həmrəyliyi ilə dünyaya da, dostuna, düşməninə də sübut edir ki, İlham Əliyevin prezident seçilməsi millətin iradəsinin ifadəsidir. Daha doğrusu, xalqın öz lideri Heydər Əliyevin ideya və prinsipləri ilə yaşamağa duyduğu ehtiyacdır. Ən önəmli odur ki, Azərbaycanın azadlıq ruhu, dövlətçilik sisteminin təməlləri etibarlı vəziyyətdə qorunsun. Daxili və xarici siyasət

ölkənin reallıqlarını cəmiyyətin maraqlarını təzahür etdirsən, ümidlərini doğrultsun.

Cəmiyyətdə çoxluq İlham Əliyevi seçməklə, birmənalı olaraq mövcud siyasi kursun ən münasib, ümidverici inkişaf yolu olduğu qənaətini təstiqlədi. Müstəqilliyin ötən on ili ərzində bu tipli dövlətçilik istiqaməti sosial-iqtisadi, xarici siyasət sahəsində ölkənin inkişafına gətirdiyi uğurların hesabına qətiləşmişdi. Siyasi varis isə özü həmin quruculuğun təşəkkül və təkamül proseslərinin mərkəzində fəal bir sima kimi iştirak etmişdir. Onun milli maraqlarımızın beynəlxalq iqtisadi məkanda, xarici əməkdaşlıq məsələlərində, global layihələr həyata keçirilərkən qorunması işində söyləri hamımıza məlumdur. Ona görə də Azərbaycan seçicisi kimə dəstək verdiyini, kimi özünə rəhbər seçdiyini yaxşı anlayır. İlham Əliyev siyasi rəqiblərindən nəzərə-carpacaq üstünlüklərlə fərqlənir. Hadisə və proseslərin gedişinə peşəkar münasibəti, yüksək siyasi mədəniyyət, prinsiplilliyi nümayiş etdirməsi belə məntiqi fikrə gəlməyə vadar edir.

Heç kəs unutmamışdır ki, Heydər Əliyev dönəminə qədər Azərbaycan hərc- mərciyyətin, qanunsuzluğun hökm sürdüyü bir ölkə idi. Yenicə imperiyanın əsarətindən qurtulmuş məmləkətdə dövlətçilikdən heç bir nişanə görünmürdü. Ayrı-ayrı ambisi-

yalı adamlara məxsus olan silahlı qruplar meydan sulayırdı. Cəmiyyətdə əmin-amanlıq və asayiş yalnız arzudan ibarət olaraq qalırdı. Təssüflər olsun ki, Azərbaycanın inkişaf potensialını görüb qiymətləndirən bir siyasətçi yox idi. Ölkənin və millətin gələcəyi sualları doğururdu... Ziddiyyətindən baş çıxarmaq o qədər də asan olmayan həmin olayları İlham Əliyevlə onun müasirəri olan gənclik birgə görüb yaşamış və kifayət qədər ibrət almışdı. Amma İlham Əliyev üçün daha ibrətli illər, gör-götür – təcrübə məktəbi hələ bundan sonra başlayırdı. Qarşıda çətinliklə də olsa, Azərbaycanın havasının aydınlaşması, görülmüş əsəblərinin rahatlanması, insanların düşüncələrinin durulması tarixi dururdu. Və yaxşı ki, biz gənclik öz lideri İlham Əliyevlə birlikdə türk dünyasının öndəri Böyük Heydər Əliyevin yaratdığı bu tarixi bütün məziyyətlərlə yaşadığımız və öyrəndik. Və yaxşı ki, hadisələrdən düzgün nəticələr çıxara bildik...

Aydındır ki, o zaman müstəqilliyini bərpa edəndən sonra zəngin ehtiyatlara malik Xəzər hövzəsində yerləşən Azərbaycan dünya dövlətlərinin ciddi maraq obyektinə çevrilmişdi. Ölkədə strateji məsələlər gecikmədən həll edilməli idi. Yəni beynəlxalq əhəmiyyətli layihələr, o cümlədən Xəzər nefti və onu xaricə nəql edəcək boru kəmərləri üzərində

nəzarətin həyata keçirilməsi kimi məsələlər Azərbaycan üçün ciddi sınaqlardan xəbər verirdi. Prezident Heydər Əliyev gərgin əməyək sayəsində qüvvə toplamaq, rahat hərəkət etmək üçün ilk növbədə Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ müharibəsində atəşin dayandırılmasına nail oldu. Bununla da bütün söyləri digər təhlükələrin qarşısını almağa yönəldə bildi. O yaxşı bilirdi ki, erməni təcavüzü bölgə uğrunda geosiyasi mübarizədən az qaynaqlanmır.

Az müddətdən sonra, təzyiqlər səngiməsə də, Azərbaycan üçün əsl tarixi hadisə baş verdi. Xəzərin Azərbaycan sektorunda neft yataqlarının birgə istismarına dair dünyanın ən iri neft şirkətləri və Dövlət Neft Şirkəti arasında «Əsrin müqaviləsi» adı ilə dərhal məşhurlaşan iki müqavilə imzalandı. Lakin bundan bir neçə gün sonra Azərbaycanın gələcəyini öz şəxsi ambisiyalarından asılı vəziyyətə salmaq istəyən qüvvələr dövlət çevrilişinə cəhd etdilər. Yənə də Heydər Əliyevin siyasi qətiyyəti, iradəsi, xalqına olan sevgisi düşmən tərəfin silahından güclü çıxdı. Millətin azadlıq idealları çin oldu, dövlətçiliyimiz xilas edildi.

Təbii ki, bu vəziyyət xarici ölkələrin də nəzərindən yayınmırdı. Ona görə də bu gün on illik müstəqillik təcrübəsi olan Azərbaycanla fədali əməkdaşlıq

qurmuş tərəfdaşları indiki sabit şəraiti yaratmış dövlət siyasətinin davam etdirilməsini istəyirlər. Çünki ötən təcrübədən də bu siyasətin alternativinin kaos, iqtisadi tənəzzül, qeyri-sabitlik oluğunu əksəriyyət bilirdi. Təzədən eksperimentlərə qayıtmaq? Bu sualın səhv cavabı xalqın vaxtilə üzleşdiyi qaranlıq aqibətdən ibarət idi. Ona görə də müxtəlif ölkələrin vətəndaşları, xarici sərmayədarlar, işgüzar dairələr üçün indiyədək mövcud olan siyasətin davamlılığı aydın və danılmazdır. Meyyllərində müəyyən fərqlər olan politoloqların çoxu da belə bir fikrə gəlməyə vadar oldular ki, apıncı dünya dövlətləri İlham Əliyevi dəstəkləməklə, bütövlükdə ölkədəki sabitliyi, inkişafa meydan açan vəziyyəti dəstəkləyirlər. İndiki sabit Azərbaycanın öz həyat təcrübəsi göstərmişdir ki, qeyri-sabitlik kimi qorxulu təzahürləri heç də tezliklə aradan qaldırmaq mümkün olmur və hətta, bu vəziyyət digər qonşu ölkələrə də təsirsiz ötürmür...

Prezident seçkilərinin keçirildiyi dövrün özünə-xas reallıqları mövcud idi. Ölkəmizin siyasi, iqtisadi həyatında əmələ gəlmiş yeniliklər irəliləyişin sonrakı uğurlu davamiyyəti üçün xalqın məhəbbətinin kiminlə olması ilə şərtlənirdi.

Seçim öncəsi Azərbaycanda nə iqtidarda, nə də müxalifətdə olanlar şübhə etmirdilər ki, İlham Əliyev milli müstəqilliyin gələcəyi üçün mühüm siya-

sətçidir. Bu düşüncə kimisə qane etməyə də bilər. Ancaq kimin necə fikirləşməyindən asılı olmayan həqiqət budur ki, İlham Əliyevin gücünün miqyası böyükdür, bu güc hakimiyyət və xalq arasında həmrəyliyin ifadəsidir.

İlham Əliyevin təcrübəsinin müəyyən hissəsi gəndən gəlir, qalan hissəsi isə fərdi planda qazandığı biliyin, bacarığın nəticəsidir. Ölkəmizin xarici aləmdə siyasi, ideoloji, iqtisadi müdafiəsində, yerinin möhkəmlənməsində onun rolu böyük olmuşdur. Eyni zamanda, respublika daxilində də müxtəlif siyasi-ideoloji güclərin mərkəzləşməsində yeni prezidentin əməyi çoxdur.

İlham Əliyevin Azərbaycan ictimaiyyəti arasında dəyərləndirilən səmərəli işini, siyasi fəaliyyətinə şərtləndirən bir-neçə xarakterik cəhəti də qeyd etmək yerinə düşər.

İşə ciddi münasibət, proseslərin, ətraf və iç hadisələrin tənasüblərini ciddi, aydın şəkildə görmək; Ciddilikdən irəli gələn analitizm.

Bu baxımdan, dövlətçilik, siyasi proseslərin gedişi, cəmiyyəti nizamlamaq yönündə zəngin təfəkkürə, intellektual təsəvvürə malikdir.

Azərbaycanda kimin nə qədər nüfuz sahibi olduğunu öyrənmək heç də çətin məsələ deyil. Xalqın rəğbətini kimin tərəfində olduğunu ifadə edən

duygular, emosiyalar üzdedir. Hətta xarici vətəndaşlar üçün bunu bilməyə bir-neçə gün kifayət edərdi. Prezident İlham Əliyevin siyasətinin gücü ondadır ki, müasir və çevik texnologiyalardan istifadəni millətin özünün tarixi-ənənəvi düşüncə tərzinə, ovqatına gətirməyə üstünlük verir. Dünyada elə modern baxışlı siyasətçilər olur ki, düşüncəsindəki süniliyə görə xalq onları qəbul etmir, fikirləri də elə süni nəzəriyyə olaraq qalır. İlham Əliyevin üstünlüyü ondadır ki, ciddiliklə səmimiyyəti, keçmiş ənənə ilə müasirliyi birləşdirə bilir. Azərbaycanın yeni prezidentinin siyasətinə görə, cəmiyyətin marağı həyatın müəyyən hissəsinin normallaşmasında, sabitləşməsindədir. Səbəb odur ki, indi Azərbaycanda vətəndaşlıq hissləri güclənmiş və dövlətçiliyimizin görünən inkişaf yolu insalar tərəfindən fəal müdafiə olunur.

İlham Əliyevin iqtisadi düşüncəsinin səciyyəsi də dünya praktikasına, ümumi harmoniyaya uyğun və millətin sabahına bağlı bir məsələdir. O, bütün təsərrüfat sistemini, iqtisadi münasibətləri dərinləndirir və bu sahədə Azərbaycanın yerini, vəziyyətini düzgün müəyyənləşdirir. Öz fəaliyyətilə, konkret real işlə irəliləyişi vətəndaşların gün-güzəranında hiss etdirməklə, xalqın etimadını doğrultmaq niyyəti

tində olan prezident iqtisadi tərəqqinin gerçək nəticəsini almaq üçün qəti qərarlar qəbul etmişdir.

Bu gəlişən qərarlar onu göstərir ki, Azərbaycan dövləti öz inkişafını təkçə neft sektoru ilə bağlamır. Təssərüfatın digər sahələrindəki potensialı da araşdıraraq yaxşı qiymətləndirir. Ölkənin bütün regionlarının iqtisadi-təsərrüfat sistemini canlandırmaq üçün mümkün variantlardan istifadə edir. Və bu gün belə bir fikrə gəlmək olar ki, Azərbaycanda yürüdülmən siyasətin başlıca ideyası, gücü yüksək iqtisadi inkişafın təminatına yönəldilmişdir. Düzgün siyasət onu aydınladır ki, düşmən tapdağında əziyyət çəkən və həlli müyyən təsirlərlə səbrinizi azalda-azalda uzanan münəqişənin həlli, Dağlıq Qarabağımızın işğaldan azad olunması da elə iqtisadi qüdrətdən və bunun müqabilində reallaşan hərbi inkişafdən keçir.

Prezident İlham Əliyevin seçkiqabağı görüşlərində iərəli sürdüüyü müləhizələrə diqqət yetirək siyasətinin əsas məğzində xalqın rifahına hesablanmış istiqamətin konturlarının dayandığını açıq görmək olar. Qlobal iqtisadi-siyasi tələblər zamanında vəzifələr də böyükdür: «...600 min iş yeri açılacaqdır. Bu, çox böyük qəqəmdir. Bəzilərinə elə gələ bilər ki, bu qeyri-realdır. Amma mən sizə deyə bilərəm ki, bütün iqtisadi hesablamalar aparıl-

mişdir və bir daha mən bu rəqəmi sizin nəzərinizə çatdırıram. Belə olan halda, Azərbaycanda işsizlik problemi, demək olar ki, tamamilə aradan qaldırılacaqdır». Bunu prezident deyirsə, deməli, təkçə və də deyil və artıq hökumətin reallığa söykənən proqramının olduğunu göstərir.

Yadda saxlamaq lazımdır ki, bütün islahatların nəticələrinin göstəricilərinə görə, Azərbaycan dinamik inkişaf edən ölkədir. Bu, hər hansı fərdin, yaxud dar çevrəli siyasi qrupun yox, beynəlxalq rəyin qənaətidir. Adambaşına düşən xarici sərmayənin həcminə görə MDB və Şərqi Avropa miqyasına nisbətdə ölkəmiz ön sıralardadır. Vətəndaşların həyat şəraitinin yüksəlməsi, qaçqınların dözülməz vəziyyətdə yaşadığı çadır şəhərciklərinin ləğvi, yoxsulluğun aradan qaldırılması müasir siyasətin əsas prioritetlərindəndir.

Prezidentin müdafiə etdiyi strateji məqsədlərdən biri də özəl sektora - sahibkarlara dövlətin göstərdiyi dəstəkdir. Hamı bilir ki, neft gəlirləri iqtisadiyyatın inkişaf perspektivləri üçün böyük amildir, bununla belə, bütün təssərüfat sahələrinin gəlişməsi işi də qəbul olunan qərarlara nəzərən yaxın gələcək üçün daha normal səviyyəyə çatmalıdır.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan kimi dünya əhəmiyyətli neft boru kəmərinin tikintisi 2005-ci ildə başa çat-

caqdır. Layihənin həyata keçirilməsi ideyasının yarandığı ilk gündən qarşıya çıxan maneələri Azərbaycan iqtidarı qətiyyətlə aradan qaldırmışdır. Artıq kəmərin işə düşəcəyi – neftimizi dünya bazarına çıxaracağı gün çox da uzaqda deyil. Təxminən bir ildən sonra üçüncü minilliyin ən nəhəng mühəndis qurğusu istifadəyə veriləcək. Neft hasilatı 50 milyon tona çatandan sonra daxil olan böyük məbləğdə vəsait Azərbaycanın hərtərəfli inkişafını gerçək həqiqətə çevirəcəkdir.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev ölkəsi, vətəndaşları, xalqının milli-mədəni irsi haqqında dünyanın tərkib hissəsi olan potensial sivilizasiyalı, intellektual cəmiyyət, fəxarətli keçmişə malik bir məkan kimi düşünür. O, müasir dünyanın dinamikasının avanqard modellərini Vətəninə gətirmək istəyən siyasətçidir.

Azadlıq, İnkişaf və Məsuliyyət İlham Əliyev siyasətinin əsas karakteridir. Bu xarakterdə qeyri-səmimiyyətlə, təşəbbüslüzlüyə, tənbelliyə qarşı barışmaz münasibət var.

Ölkəni irəli aparmaq üçün əsas şərtlər, normal baza Azərbaycanda artıq mövcuddur:

Müstəqillik dövrünün Heydər Əliyev ideologiyası bu gün üçün çalışqan, əqidəli və savadlı kadrlar meydana çıxarmışdır:

Dövlət başçısı tərəfindən regional siyasət proqramı lazımi müasir tələblər səviyyəsində hazırlanmışdır, sadəcə, ondan diqqətlə istifadə etmək lazımdır;

Ən mühümü işə odur ki, prezidentlə xalqın bəmrəyliyi hamı görür və hiss edir. Bu etimadı o öz demokratik, vətənpərvər, milli düşüncəsi ilə qazanmışdır!

Müstəqillik illəri Azərbaycanı, onun insalarını daha düşüncəli və müdrik etmişdir. Son illər yeridilən qlobal, dünyanın reallıqlarını əks etdirən xarici siyasətdə İlham Əliyevin xidmətləri həmişə göz qabağında olmuşdur. Uğurlu xarici siyasətimiz onun iştirakı ilə beynəlxalq aləmdəki mövqeyini dünya siyasi dairələrinin bəyəndiyi tərzdə möhkəmləndirmişdir. Burada önəmli müstəqil dəsti-xəttin olmasıdır. Bu mənada, iri ölkələrin, o cümlədən Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycanı tərəfdar kimi seçməsinin mənası və faydası böyükdür, anlaşılандır, dövlətimizin demokratik imicinin səmərəsidir.

Artıq üç ildir ki, ölkəmiz Avropa Şurasının üzvüdür. Bu mötəbər təşkilatda fəal iştirakı ona xeyli hörmət və izzət gətirmişdir. İnsan hüquqlarının təminatına və demokratik cəmiyyət quruculuğu sahəsinə dövlətimizin birinci dərəcəli məsələ kimi yanaşması-beynəlxalq prinsiplərə, dəyərlərə lazımi səviyədə əməl etməsi Avropada izlənilir və dəyərləndirilir.

İlham Əliyevin prezident kimi Strasburqa ilk səfəri və bu nüfuzlu təşkilatda dostcasına, böyük ehtiramla qarşılanması təsadüfi deyildir. Çünki dövlətimizin başçısı ötənlərdə təşkilatdakı uğurlu fəaliyyəti, siyasi qabiliyyəti, obyektiv mövqeyi ilə bu imici qazanmışdı, AŞ PA-nın yüksək vəzifə kürsüsünə ucalmışdı. İndi isə o, Azərbaycanın prezidentidir. Dünyada yaşayan bütün azərbaycanlıların lideri olmaq amacındadır. Cənab İlham Əliyevin Avropa Şurasında keçirdiyi görüşlər, dərindən məzmunlu nitqi, insan haqları, dövlətlərin ərazi bütövlüyü, təhlükəsizlik prinsipləri, müasir inkişafın mahiyyəti və digər gerçək demokratik amillər haqqında mülahizələri onun təfəkkürünün miqyasını bir daha dünyaya göstərdi.

Prezidentə AŞ PA - nın fəxri üzv diplomu və medalının verilməsi isə vaxtilə bu təşkilatda işgüzarlığı ilə seçilən, Azərbaycanın Avropaya fəal iştirakçısı kimi böyük xidmətləri olan insanın əməyinə verilən yüksək qiymətdir. Bütövlükdə isə, bu, hamımızın uğurudur. Prezident İlham Əliyevin assambleyadakı çıxışı, mətbuat işçiləri ilə görüşləri ölkəmiz, xalqımız, burada gedən irimiqyaslı inkişaf prosesləri barədə avropalı siyasətçilərdə aydın təsəvvür yaratdı. Eyni zamanda, Ermənistanın torpaqlarımıza təcavüzünün ağır, acı mənzərələri, erməni-

lər tərəfindən işğal olunmuş əzəli - doğma ərazilərimizin, qaçqın düşmüş insanların vəziyyəti haqqında dövlət başçısının səsləndirdiyi fikirlər, göstərdiyi dəlillər avropalılarda məsələlərə dair obyektiv rəylərin, ədalətli mövqenin formalaşmasına istiqamətlənmişdi.

Səfərin nəticələri belə bir qənaət hasil edir ki, dünyada Azərbaycana tərəqqi və demokratiya yolunda olan ölkə kimi baxırlar. Bu, beynəlxalq aləmdə mövqələrimizin möhkəmlənməsi faktıdır. Beynəlxalq əlaqələrimizdə cəmiyyət həyatının bütün sahələrində bir-birini tamamlayan zəruri anlaşma və əməkdaşlığın ölkələrimizin durumuna bəxş etdiyi inkişafın, maddi-mənəvi dəstəyn miqyası çox böyükdür.

Beynəlxalq əlaqələrimizdə Türk dünyası faktoruna da böyük önəm verilir. Türk dünyası və Türkiyənin təmsalında münasibətlərimiz xalqlarımızın qarşılıqlı mənşəyi üzərində təşəkkül tapmaqla, ümummilli lider Heydər Əliyevin «Biz bir millət, iki dövlət» milli-ideoloji məzmunu böyük olan tarixi kəlamı anlamında və formasındadır.

Yeni prezident tarixi bağlılığı möhkəm olan xalqlarımızın çağdaş əlaqələrinə milli aspektdən, özü də əvvəlki siyasətə sədaqət nümayiş etdirərək diqqətini müəyyənləşdirir. «Biz ümumi kökləri olan bir xalq, bir dilimiz, bir dinimiz var. Türkiyə

ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlər həmişə dostluq və qardaşlıq kimi səciyyələndirilmişdir. Əsrlər boyu bizi ayırmaq istəsələr də, bu cəhdlər nəticə verməmişdir. İndi də heç bir qüvvə bizi ayırmaq iqtidarında deyil. Azərbaycanın dost və qardaş münasibətinə daha böyük ehtiyacı var».

Bir qədər geniş, həm də konkret anlamda, bu, prezident İlham Əliyevin Türkiyə ilə birlikdə türk dünyasına, türk xalqlarına, ümumi etnik-mədəni dəyərlərimizə doğma münasibətidir.

Möhkəm təməllər üzərində yeridilən siyasətdə türkoloji yönümlülük, türk xalqları arasında müasir əlaqələrin ən effektiv başlanğıcı 1993-cü ildən etibarən Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Yeni prezident isə siyasətində bu möhkəm ənənələri layiqincə qiymətləndirməklə yanaşı, həm də onun inkişafı və modernləşməsi üçün öz düşüncəsini, məharətini sərf edir.

Prezident İlham Əliyevin Türkiyəyə, ondan əvvəl isə Qazaxıstana və Özbəkistana ilk rəsmi səfərləri qardaş ölkələrimiz arasında mütəfiqlik münasibətlərinin əsaslarının dönməzliyini bir daha dünyaya göstərdi. Türk dünyasının, Azərbaycanın bundan sonrakı dövr üçün Avrasiya məkanında yerinin və rolunun məyyənləşdirilməsi kimi səciyyələndi. Eyni zamanda, türkdilli ölkələrin rəhbərləri ilə görüş və danı-

şıqların ovqatı əlaqələrin yeni inkişaf məhlələsinə başlamağa bir stimuldur. Və bu stimulun özəyində dünya siyasətinin ehtiyacları baxımından bütün məyanın münasib yeni dünyagörüşü bir siyasi simanın getdikcə artan nüfuzu dayanır.

Əlbəttə, İlham Əliyevin mükəmməl alt yapı üzərində formalaşmış liderlik xüsusiyyəti nüfuzunun ilk konturlarını xalq arasında müyyənləşdirdikdən sonra məhz Avropada və türk dünyasında özəl dünyəvi xarakter alır.

Böyük türk aləminə İlham Əliyev prezident kimi ilk səfərində doğmalığ, hörmət və ehtiram gördü. Türk ictimaiyyəti, türk xalqı onun şəxsiyyətinin, gəndən gələn siyasi istedadının, mənəviyyatındakı sadəliyinin və yüksəkliyin şahidi oldu, fəxr edəcəyi dövlət xadimini yaxından duydu.

Türkiyə Azərbaycanla strateji tərəfdaşdır. Xalqlarımız və müstəqil dövlətlərimiz sevinci də, açını da bölməyi bacarır. Bütün yönərdə, o cümlədən humanitar sahələrdəki əlaqələr də kifayət qədər normal səviyyədə, xalqlarımızın istəyincə qurulmuşdur. Müasir mədəniyyətlərimizin təmaslarında 70 ilin ayrılığından, sovet qadağalarından sonra bir etap yarınıb və mənəvi-ruhi əhəmiyyət daşıyan əməkdaşlıqda yeni-yeni nüanslar özünə yer tapmaqdadır. Həblə, 10 il ərzində birgə söylərlə müxtəlif bölgələri-

mizdə açılan özəl təhsil müəssisələrinin müsir şərati, mədəni, iqtisadi-ticari əməkdaşlığı həyata keçirən ayrı-ayrı birgə müəssisələrin quruluşu bütün beynəlxalq standartlara tam cavab verir. Maarifçilik işində də ümumi dəyərlərimiz əsas götürülür.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin düşüncəsində türk dünyasının görkəmli dövlət xadimlərinə, unudulmaz şəxsiyyətlərinə, mütəfəkkirlərinə xüsusi bir ehtiram var idi. O, böyük Atatürkün şəxsiyyətinə və irsinə, xidmətlərinə də yüksək sayğular bəsləyirdi. Bu münasibətin ifadəsi olaraq 2001-ci ildə milli – mənəvi, mədəni bağlılığımızın inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan bir təsisat - Azərbaycanca Atatürk Mərkəzini yaratmışdır.

Eynilə Türkiyədə də türk dünyasının çağdaş lideri Heydər Əliyev şəxsiyyətinə də böyük sevgilər hər zaman duyulur. Bu qarşılıqlı münasibətlər milli azadlıq mübarizləri Atatürk və Heydər Əliyev ideyalarına xalq və dövlət səviyyəsində məhəbbətin bütün türk dünyası üçün örnək təzahürüdür.

Çağdaş müstəqil Azərbaycanın qurucusu Heydər Əliyev Türkiyə Cümhuriyyətinin yaradıcısı Mustafa Kamal Atatürkün türk xalqlarının tarixində tutduğu mühüm yerin yüksək olduğunu milli dövlət quruluşu prosesində daim xatırlamışdır. Azərbaycan-

da Atatürk Mərkəzini yaratmaq fikri də bütün türklərin mütəfəkkir insanına zamanında gördüyü işlərə görə cəmiyyətimizdə minnətdarlıq hissini ifadəsindir. Yarandığı vaxtdan etibarən mərkəz məqsədləri çərçivəsində bir sıra ürəkaçan işlər görmüşdür.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə mərkəzin təntənəli açılış mərasimi göstərdi ki, mərkəzin yaradılması ideyası fəaliyyəti türkçülük amallarına nəzərən türk dünyasının birliyi istiqamətində mühümdür. Bu mənada, Heydər Əliyev Atatürkün tarixi, mədəni irsinin öyrənilməsi zərurətini duyaraq ölkəmizdə belə bir mərkəzin olmasını milli təssübkeşlik hissindən çıxış edərək irəli sürmüşdür. İdeya gerçəkləşənə qədər də öndərimiz müxtəlif məqamlarda Atatürk haqqında özünün çox maraqlı, dəqiq və aydın mülahizələrini söyləmişdir. Bu, Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixində bərkimiş ana ideologiyada türkoloji mühitin meydanının genişlənməsi kimi nəzərdə saxlanılmalıdır.

Türkiyə dövlətinin qurulması prosesində Atatürkün mübarizəsinin əsasları Heydər Əliyev xarakterli dövlət qurucusunun və onun davamçısı prezident İlham Əliyevin təfsirində daha sistemli şəkildə şərh olunur. Milli liderimiz həmişə Atatürkün türk dünyası tarixində fəaliyyətinə yüksək qiymət verir və onun təcrübəsindən Azərbaycanda istifadə edirdi.

Atatürk Azərbaycan üçün də əziz bir şəxsiyyət olmuşdur. Ona görə də mərkəzin yaradılması məqsədi türk dünyasının böyük öndəri, Türkiyə Cümhuriyyətinin banisi və ilk prezidenti Mustafa Kamal Atatürkün türk xalqlarının tarixində tutduğu mühüm yerə münasibətdə onun irsinin, o cümlədən doğma türk tarixinin və mədəniyyətinin Azərbaycanda layiqincə öyrənilməsi və təbliğatına əsaslandı. Burada türk dünyasının tarixi, mədəniyyəti və bu sferaya daxil ola biləcək digər məsələləri araşdırmaq da nəzərdə tutulmuşdur. Mərkəzin fəaliyyəti də ictimai fikri türk dünyası və Atatürklə bağlı tarixi hadisələrə, araşdırmalara, münasibətlərə yenidən yönəltməyi istiqamət olaraq seçmişdir.

Mərkəzin açılışında Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev türk dünyasının ölkələri arasında əlaqələrin inkişafı, ölkəmizdə Atatürk irsinin öyrənilməsinin zəruriliyi barədə fikirlərini söylədi. Bu fikirlərdə millətin öz dəyərlərinə hörməti şəffaf ifadəsini tapmışdır. Talenin işidir - Heydər Əliyev bu mərkəzi yaratdı, vəzifə və prinsiplərini müəyyənləşdirdi. Amma mərkəzin açılışı Azərbaycanın yeni prezidenti İlham Əliyevə nəşib oldu...

Mərkəzə qayğı məsələsində, ümumən türk xalqlarının daha da yaxınlaşması siyasətində bu gün Heydər Əliyevsizlik duyğusu olsa da, onun

ideyalarının öz axarında həyata keçirilməsi prezident İlham Əliyevin həmişə diqqətində olacaq bir xəttidir. Bu mənada, dövlətimizin başçısının türkdilli ölkələrə - Qazaxıstana, Özbəkistana, Türkiyəyə xüsusi maraq doğuran səfərləri, əhatəli görüşləri Azərbaycanın türk dünyasında yerinin, nüfuzunun gələcəkdə də möhkəmlənməsi ilə bağlı çox böyük vədlər verir. Hadisələr və çağdaş ideologiya diqtə edir ki, müasir türk dünyasında gedən proseslər də qarşılıqlı surətdə öyrənilməlidir. Yəni millət öz öndərlərinin mübarizə təcrübəsindən bəhrələnməlidir.

Ümumtürk məkanındakı münasibətlərdən belə nəticə çıxarmaq daha düzgün olar ki, prezident İlham Əliyevin dövlətçilik düşüncəsində türk dünyasının, xalqlarımızın hərtərəfli əlaqələrində Atatürkün və Heydər Əliyevin təcrübələri əsasında zənginliyi təmin etmək missiyası da vardır.

Aydın müşahidə olunur ki, Azərbaycan prezidenti fəaliyyəti ilə türk dünyasının birliyi, sıx əməkdaşlığı uğrunda müqəddəs ideallara xidmət edir. Bu mənada, prezidentimizin türk dünyasına, Qazaxıstana, Özbəkistana və Türkiyəyə səfərləri tam dolğunluğu, sistemliliyi ilə cəmiyyətin içində xüsusi maraq dairəsi yaradır. Bununla yanaşı, cəmiyyətin intellektual - ziyalı hissəsi döv-

lätimizin siyasätini, müstəqillik və inkişaf uğrunda mübarizəsini, Heydər Əliyevin yaratdığı milli dövlətçilik ənənələrini təbliğ etmək, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə, eləcə də türk dünyasında yerini müəyyənləşdirmək yönündə rəhbərinə öz köməyini göstərməlidir. Çünki dünyanın problemləri getdikcə qloballaşır, inteqrasiya olunur, eyni zamanda, rəqabətlər də artır. Müasir siyasət onu öyrədir ki, biz bu proseslərdə dünya birliyinin üzvü kimi, Azərbaycanın təcrübəsinə uyğun olaraq iştirak etməliyik.

Azərbaycan prezidenti ölkəsi, vətəndaşları, milli-mədəni irsi haqqında dünyanın tərkib hissəsi olan potensial sivilizasiyalı, intellektual cəmiyyət, fəxarətli keçmişə malik bir xalq, məkan kimi düşünür. O, müasir dünyanın dinamikasının avanqard modellərini Vətəninə gətirmək istəyən siyasətçidir.

Mədəni-mənəvi siyasət də ölkəmizin gələcək həyatı, yeni nəsillərin mənəvi xəzinəmizin dəyərləri – ənənələri üzərində maariflənməsi və yetişməsi üçün əvəzsiz istiqamətdir. Bu diqqət tələb edən məsələ dövlət quruculuğunda bütün əlamətləri ilə daim nəzərdə saxlanılmışdır.

Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsi tarixi çoxspektrli bir prosesdir. Quruculuq təcrübəsi göstərir ki, bu prosesdə siyasi, iqtisadi, beynəlxalq

hüquqala yanaşı, mənəviyyat, mədəniyyət məsələsi də önəmli cəhətlərdən sayılmışdır.

İndiki zamanda mənəvi-ruhi əhəmiyyəti böyük olan məsələlər içərisində latın qrafikası ilə ana dilində kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi və Milli Ensiklopediyanın nəşri daha aktualdır. Bu baxımdan, uyğun işlərin təşkili ilə bağlı prezident sərəncamları böyük mənəvi –milli səciyyə daşıyır.

Vaxtilə prezident Heydər Əliyevin bütün ölkə miqyasında latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasına keçidi qərarlaşdıran sərəncamı tarixi hadisə idisə, sonrakı mərhələdə yeni nəslin formalaşmasında vacib olan bədii əsərlərin çapına da eyni dərəcədə mənəvi ehtiyac yaranmışdı. Ona görə də latın əlifbasında kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi kimi sanballı bir kampaniya cəmiyyətin ruhi ehtiyaclarının aradan qaldırılmasında ən vacib yol hesab edilməlidir...

Xatirimizdədir ki, mənəviyyat məsələsi ötən əsrin 80-ci illərinin sonu, 90-cı illərin əvvəllərində həddən artıq ideoloji və köksüz şəkildə qoyulmuşdu. Həmin proses ona görə uğur qazanmadı ki, mükəmməl ideologiya və ideoloq yox idi. İdeologiyayı formalaşdıran milli mənəviyyətin özündə bir canlanma sezilmirdi. Tarixi keçmişdən qalan zəngin irsi, mədəni varisliyi lazımı səviyyədə dərk et-

mək lazım idi. Bir az kökümüz qədim türklərdən, bir az da islam-müsəlman mədəniyyətindən götür-məklə, müasir mənəviyyəti təsəvvür etmək müm-kün deyil. Şübhəsiz, yalnız mənəviyyətin nədən ibarət olduğunu bildikdən sonra onun üzərində sağ-lam ideologiya qurmaq olar.

Müstəqil dövlət quruculuğu ilə bir arada Heydər Əliyev ardıcıl surətdə milli mənəviyyət məsələləri barəsində çox ciddi düşünmüş və təd-ricən indiki böyük ideologiyı yaratmışdır. Həyat göstərdi ki, mənəviyyət ideologiyasının başlıca isti-qamətlərindən biri latın qrafikalı Azərbaycan əlif-basına keçid məsələsidir. Bu, sadəcə, texniki bir proses deyil, xalqımızın mənəviyyətinin əsas daşı-yıcısını özündə ehtiva edən siyasətdir.

Latın əlifbasına keçidin cəmiyyətin həyatında mədəni-ideoloji məsələ olduğunu prezident Heydər Əliyev dövlətçilik şüurunun mükəmməlliyi ilə də-rindən duyurdu.

Latın əlifbasına keçid Azərbaycanda kifayət qə-dər normal məntiqi əsaslarla üç mərhələdə gedib;

Birincisi, gənc nəsil yeni əlifbanı öyrənməyə 90-cı illərin əvvəllərindən başlasa da, bu işdə bir parakəndəlik, sistemsizlik var idi. Ona görə də uğurlu nəticələr alınmadı.

İkincisi, yalnız Heydər Əliyevin milli dövlət quruculuğuna başlamasından sonra bu sahədə bir sistem yaradıldı. Yeni cəmiyyətə qəfil təzyiq gös-tərilmədən, təbii surətdə on il ərzində bütün təhsil sistemi, orta məktəblərimiz, mərkəzi dövlət idar-ələri latın əlifbasına keçmişdir. Bu mərhələ 2001-ci il 18 iyun tarixli "Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" prezident fərmanı ilə gerçəkləşib qovuşmuşdur.

Üçüncü mərhələyə isə Heydər Əliyevin irəli sürdüyü program əsasında yenidən qədim qoymuş-şuq. Prosesin həyata keçirilməsi Azərbaycanın yeni prezidenti İlham Əliyevin öhdəsinə düşür və onun dövləti fəaliyyətində milli mənəviyyətin təməllə-rinə nə qədər qayğıkeş yanaşdığı göz qabağındadır.

Prezidentin latın qrafikasında bədii, elmi ədə-biyyatların nəşrinə başlamaq qərarı mədəni, ideoloji məzmunu ilə yanaşı, daha geniş məsələləri də özündə ehtiva edir. Latın qrafikalı əlifba ilə küt-ləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi Azərbaycan dövlətinin mədəniyyət, mənəviyyət sahəsindəki müasir siyasətini ifadə edir və möhkəm əsaslara malikdir. Ona görə də bu sahədə heç bir problem görünmür və problem axtarmaq da lazım gəlmir. Artıq müəyyən təcrübə vardır. Bəzi görkəmli sənətkarlarımızın əsərləri latın əlifbasında nəşr

olunub. Amma bunların tirajı cəmiyyətin tələbatını ödəyəcək səviyyədə deyil. Deməli, geniş kampaniyaya keçmək vaxtı gəlib çatmışdır.

Mənəviyyat sahəsində intibahın yolu qarşımızdadır. Dövlətimiz milləti mənəvi baxımdan yüksəltmək üçün öz siyasətini bütün imkanlardan istifadəyə yönəltdi.

Müasir dövlətçiliyimizin yaradıcısı Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, dünyanın harasında yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı Azərbaycana Ata evi kimi baxmalıdır. Bu gün isə Ata evi funksiyasında milli ədəbiyyatın, azərbaycanlı düşüncəsinin məhsulu olan əsas əsərlərin yeni əlifbada nəşr olunması, yeni nəslin milli meyarlar əsasında tərbiyələnməsi başlıca vəzifədir.

Göstərilən xüsusi siyahıdakı əsərlərin nəşri hətta 2-3 il ərzində həyata keçirilsə belə, yenə də Azərbaycanın mədəni-mənəvi həyatında bir intibah olacaqdır. Praktika belədir ki, həmişə elmi, bədii ədəbiyyatların nəşrində ideoloji prinsiplər gözənlilməlidir. İndinin özündə də buna yalnız ideoloji yox, həm də milli məsələ kimi baxılmalıdır.

Burada hər-hansı siyasi-ideoloji məqsəddən çox, xalqın səviyyəsinin qalxması, mənəvi cəhətdən zənginləşməsi amalı durur. Bundan önəmliisi varmı?! Azərbaycan xalqının indiyədək yaratdığı yaxşı

nə mövcuddursa, hamısının cəmiyyətə təqdim olunması ideyası reallaşmalıdır. Göründüyü kimi, ölkəmizin maddi imkanları çoxaldıqca mədəniyyətə qayğı artır, daha da stimullaşır. Yəni dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin siyasətinin əsas istiqamətlərdən biri xalqımızın qazandığı maddi nemətləri mənəvi sərvətlərə çevirməkdir. Bu məsələ xalqımızın mədəniyyət tarixində təqdirəlayiq əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan dövlətinin çağdaş siyasətinin səviyyəsi maddi nemətləri mənəvi nemətlərə çevirməyə qadirdir. Maddi nemətlərin çoxluğunu təmin edib, səviyyəsiz bir kütlə yetişdirməyin özü mənəviyyətsizliqdır.

Prezident Heydər Əliyevin milli dövlət quruculuğu ideologiyası yeni prezidentin ideoloji söykənəcəyi, daim siyasi enerji götürəcəyi böyük mənbədir. İlham Əliyevin siyasətinin əsas özəlliyi də Azərbaycanı sivil məkana çevirmək, xalqı mənəvi cəhətdən ruhlandırmaq, təşkil etmək, dünyada bir millət kimi qürurla yaşamağımıza ideoloji-mədəni təminat yaratmaqdır. Azərbaycanda elmin, ictimai şüurun, mədəni-mənəvi ideologiyanın inkişaf etdirilməsi də bu işlərin əhatə dairəsinə daxildir.

Ümumiyyətlə, yeni əlifbaya keçidin mürəkkəb məsələ olduğunu hamı anlamalıdır. Bunun bir-birindən fərqli cəhətləri var. Bu gün kimsə keçmiş kirl

əlifbasının Azərbaycan dilinin fonetik quruluşunu əks etdirmədiyini deyirsə, bu, elmi baxımdan heç də düzgün deyil. Qüsurlara baxmayaraq, kiril əlifbası 50-ci illərdən bəri Azərbaycan dilinin xüsusiyyətlərini normal səviyyədə əks etdirirdi.

Kirildən imtina etməyimizin ideoloji səbəblərdən biri odur ki, bu əlifba bizim yadımıza müstəqil olmamağımızı salırdı. İmperialist siyasət onu bizə hansı ideoloji əsaslarla qəbul etdirmişdisə, biz də o şəkildə imtina etdik. Biz kiril əlifbasında yaranmış ədəbiyyatda daim təzyiq altında olan azadlıq düşüncəmizi, mənəviyyatımızı görürük. O dövrün milli bədii nümunələrində "türk" sözü, milli oyanış ovqatı, türkə sevgi sovet qadınlarının hər üzünü görmüşdü. İdeoloji təzyiq insanların daxilinə də hökm edirdi...

Ona görə də latın əlifbasında kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi siyasəti məzmunu, forması, texnologiyası etibarilə böyük mənəvi hadisədir. Sanki bu hadisə vasitəsilə xalqın mənəviyyatı, elmi düşüncəsi, ədəbiyyatı reabilitasiya alır. Həm də biz müstəqilliyimizin yazı formasını əldə edirik. Latın qafikası dünyanın böyük hissəsində ümumişlək durumdadır. Bu xüsusda, burada universallıqla yanaşı, özündə milliliyi ehtiva edən beynəlmilləşmə məsələsi vardır. Eyni zamanda, türkçülük tariximizin böyük hissəsi bu əlifba ilə bağlıdır.

Prenzidet İlham Əliyevin siyasətinin mahiyyətinə olduğu mənəvi-tarixi ehtiyaclardan biri də xalqımızın tarixindəki mühüm ictimai-siyasi, elmi və mədəni hadisələri müasir dövrün tələblərinə uyğun səviyyədə əks etdirən Milli Ensiklopediyanın nəşri ideyasıdır. Milli Ensiklopediya tarixi, elmi - fəlsəfi, metodoloji düşüncənin inkişafı ilə əlaqədar olan bir məsələdir - müasir dünyanı bütövlükdə dərk etmək texnikasının sistemli şəkildə təqdim olunmasıdır. Bu təşəbbüs Azərbaycan xalqının tarixi mənşəyi barədə aydın, dəqiq fikirlərə gəlib çıxmağımız, keçdiyimiz inkişaf yollarını araşdırmaq, tarixi şəxsiyyətlərimizə bələdlik, dünya elminin vəziyyətini öyrənmək baxımından qiymətlidir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bu sərəncamı ilə azərbaycanlı elmi-fəlsəfi təfəkkürünün inkişafı üçün bir mexanizm, layihə meydana qoymuşdur. İndi əsas məsələ prosesi qiymətləndirmək, ona sürətlə qoşulmaqdır.

Dövlətin belə mədəni-mənəvi, siyasi istiqamət aparması cəmiyyətimizin ziyalı hissəsinin, elmi məsələlərimizin öhdəsinə mühüm vəzifələr, məsuliyyət qoyur. Bu ideya elə bir mənəvi enerji mənbəyidir ki, müntəzəm şəkildə inkişaf proseslərini qidalandıracaq, millətin mədəniyyəti, mənəviyyatı, elmi öz tarixi kökləri üzərində zənginləşəcəkdir. Bundan isə yalnız

Azərbaycan xalqı yox, bütün dünyanın ictimai, elmi düşüncəsi də faydalanacaq...

Prezident İlham Əliyev vətənpərvər, dünyəvi təfəkkürü ilə, Azərbaycanı yüksək mədəniyyətli, mənəviyyətli diyara çevirmək yolundadır. Dünya tarixində millətlər zəngin nemətləri ilə yox, məhz böyük mədəniyyətləri ilə tanınırlar. Bu gün Azərbaycanda yürüdülmən siyasətin milli mahiyyəti və professionallığı, çevikliyi bütün inkişafı milli-mənəvi potensial üzərində qurmağında təzahür edir. Heydər Əliyevin bizə qoyub getdiyi zəngin irs, formalaşdırdığı böyük ideologiya elə bir bütöv kompleksdir ki, imkanlar reallaşdıqca onun tərkib hissələri, məziyyətləri də tədricən artır. Bu mənada, cənab İlham Əliyevin təqdim etdiyi inkişaf konsepsiyasının tipologiyası keçmiş sovet respublikalarının heç biri ilə müqayisə oluna bilməz...

İlham Əliyev bizim liderimizdir. Müstəqilliyimizin ilk illərinin xaoslu çağlarında, islahatlar dövründə yetişmiş, öz milli-mənəvi, elmi səviyyəsini, qabiliyyətini göstərməyə o vaxtlar imkan tapmayan, intellektual – ziyalı elektoratın, sadə insanların, erməni təcavüzündən əziyyət çəkmiş minlərlə vətəndaşın–ümumiyyətlə, dünya azərbaycanlılarının düşüncəsində onun liderliyi şəxsiz qəbul olunur. Və ümumən, hazırda püxtələşən gəncliyin də,

gənclik dövrünü arxada qoyaraq kamilləşən nəslin də düşüncəsi budur ki, şübhəsiz, İlham Əliyev Azərbaycanı yüksəltməklə bütün azərbaycanlıların prezidenti olacaqdır. İnkişafın şahidi olan hər bir vətəndaş, yaxşılığa doğru istiqamətlənmiş siyasətin bəhrələrini gündəlik həyatında duyacaqdır.

Prezidentin andiçmə mərasimindəki nitqindən bu tezi Azərbaycanın sonrası üçün əsas amal hesab etmək olar: «Mən bu gün yüksək kürsüdən əziz prezidentimiz cənab Heydər Əliyevə üzümü tutub deyirəm: Əziz prezident, əsərin olan müasir Azərbaycanı gücləndirəcəyik, zənginləşdirəcəyik, hərtərəfli inkişaf etdirəcəyik, Sizin yolunuzla yeni qələbələrə doğru gedəcəyik».

Bu amal, sədaqət, bu vəd təkə İlham Əliyevin deyil, onu prezident seçən və axıradək müdafiə edəcək, işində yardımçı olacaq insanların fikrini ifadə edir. Yeni prezidentin Vətənə, xalqa və dövlətə sədaqət andı, eyni zamanda, bizim də andımız olmalıdır. Vətənə, millətə və Azərbaycanın prezidentə!

Bu bizim Vətən, tarix, gələcək nəsillər qarşısında vicdan borcumuzdur. Çünki insanlıq həmişə həqiqətin tərəfində olmuşdur. Azərbaycanın və bizim həqiqətimiz böyükdür. Onu müdafiə etməyə qadirik!

İlham Əliyev
(Siyasi portret cizgiləri)

Nizami Cəfərov, Dəyanət Osmanlı
Bakı-2004

Yığılmağa verilmişdir 03.05.04
Çapa imzalanmışdır 24.05.04
Uçot nəşriyyat vərəqi
Tirajı 500

